

II. IHE EMERE

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36		

ISI 1

Solomon nwa Devid we me onwe-ya ka ọ di ike n'ala-eze ya, Jehova, bú Chineke-ya, we nọyere ya, me ka ọ di uku ri nne.

² Solomon we gwa Israel nile okwu, bú ndi-isi usu nile nke nnù ndikom abua na ọgu iri na nke usu nile nke ọgu ndikom ise, na ndi-ikpe, na onye-isi ọ bula nke Israel nile, bú ndi-isi ulo nke ndi bu nna.

³ Solomon, ya na nkpọkọta ahu nile, we jerue ebe di elu nke di na Gibeon; n'ihì na n'ebe ahu ka ulo-ikwū nzute nke Chineke di, bú nke Moses, bú orù Jehova, mere n'ọzara.

⁴ Ma Devid siri na Kiriath-jearim bugota ihe Chineke rue ọnọdu nke Devid doziri ya: n'ihì na ọ mara ulo-ikwū nye ya nime Jerusalem.

⁵ Ma ebe-ichu-àjà ọla ahu, nke Bezalel nwa Uri, nwa Hua, mere, di n'ebe ahu n'iru ebe-obibi Jehova: Solomon na nkpọkọta ahu we chọ ya.

⁶ Solomon we rigo n'ebe ahu rue ebe-ichu-àjà ọla n'iru Jehova, nke di n'ulo-ikwū nzute, o we sure nnù àjà-nsure-ọku abua na ọgu iri n'elu ya.

⁷ N'abali ahu ka Chineke mere ka Solomon hu ya anya, O we si ya, Rịọ ihe M'gēnye gi.

⁸ Solomon we si Chineke, Gi onwe-gi emeworo Devid nnam ebere uku, I we mem eze n'ọnọdu ya.

⁹ Ubu a, Jehova, bú Chineke, ka okwu-Gi nke I gwara Devid nnam buru ihe kwesiri ntukwasi-obi: n'ihì na Gi onwe-gi emewom eze otù ndi nke bara uba dika ájá ala.

¹⁰ Ubu a nyem amam-ihe na ihe-omuma, ka m'we nāpu apu nābata kwa abata n'iru ndi nka: n'ihì na ọnye gēkpe ndi-Gi nka di uku ikpe?

¹¹ Chineke we si Solomon, N'ihì na nka di n'obi-gi, ma i rịọghi àkù, ma-ọbu ihe-nkpakọta, ma-ọbu nsọpuru, ma-ọbu ndu ndi nākpọ gi asì, i rịọghi kwa ọtutu ubochi; kama i rịọworo onwe-gi amam-ihe na ihe-omuma, ka i we kpe ndim ikpe, bú ndi M'meworo gi eze-ha:

¹² enyewo gi amam-ihe na ihe-omuma; M'gēnye kwa gi àkù, na ihe-nkpakọta, na nsọpuru, nke ndi-eze ndi buru gi uzọ nēnweghi otú a, ọ dighi kwa onye nke gēso gi gēnwe otú a.

¹³ Solomon we si n'ije ọ jeruru ebe di elu nke di na Gibeon, si n'iru ulo-ikwū nzute, biarue Jerusalem; o we buru eze Israel.

¹⁴ Solomon we chikọta ubọ-ala na ndi-inyinya: o we nwe nnù ubọ-ala atọ na ọgu iri, na orú nnù ndi-inyinya na nnù iri, o we do ha n'obodo ubọ-ala, na n'ebe eze nọ na Jerusalem.

¹⁵ Eze we me ọla-ọcha na ọla-edo ka ọ di ka nkume na Jerusalem, o me-kwa-ra osisi cedar ka ha di ka osisi sycomore nke di n'ebe di ala ala n'uba.

¹⁶ Anēme kwa ka inyinya Solomon nwere si n'ljipt puta; n'usu ka ndi-ahia eze nānara ha,

otù usu n'ònu-ahia-ya.

¹⁷ Ha we me ka otù uḅo-ala rigota si n'ljipt puta na nnù shekel ọla-ọcha na ọgu iri, na otù inyinya n'ọgu shekel asa na iri: otú a ka ha nēweputara eze nile nke ndi Het, na ndi-eze Siria, site n'aka-ha.

ISI 2

Solomon we si na o gēwuru aha Jehova ulo, wu-kwa-ra ala-eze-ya ulo.

² Solomon we guta orú nnù ndikom uzọ asatọ na nnù iri-na-ise, bú ndi-ibu, na orú nnù ndikom uzọ iri ndi nāwa ihe-ọwuwa n'ugwu, na nnù ndikom iteghete ndi edoro ndi-isi-ha.

³ Solomon we zigara Huram, bú eze Taia, ozi, si, Otú i mere Devid nnam, we zitere ya osisi cedar iwuru ya ulo ibi nime ya, me-kwa-ram otú a.

⁴ Le, mu onwem nēwuru aha Jehova, bú Chinekem, ulo, idoro Ya nsọ, isure n'iru Ya ihe-nsure-ọku nēsì ísì utọ ejì uda utọ di iche iche me, na idebe n'ebe ahu achicha anēdo n'usoro mḅe nile, na isure àjà-nsure-ọku n'ututu na n'anyasi, na n'ubochi-izu-ike nile, na n'ọnwa ọhu nile, na mḅe nile akara àkà nke Jehova, bú Chineke-ayi. Rue mḅe ebighi-ebi ka nka dikwasi Israel.

⁵ Ma ulo nke mu onwem nēwu di uku, n'ihì na Chineke-ayi di uku kari chi nile.

⁶ Ma ònye nwere ike iwuru Ya ulo, n'ihì na elu-igwe na elu-igwe nke elu-igwe nāgaghi-anagide Ya? ònye kwa ka mu onwem bu, na m'gēwuru Ya ulo, ma-ọbughi nání isure ihe-nsure-ọku nēsì ísì utọ n'iru Ya?

⁷ Ma uḅu a ziterem otù nwoke mara ihe n'ìlu ọlu n'ọla-edo, na n'ọla-ọcha, na n'ọla, na n'ígwè, na n'ogho ododo na oghe uhie na oghe anunu, onye ma-kwa-ra iso ndi mara ihe, ndi nọ n'ebe m'nọ na Juda na nime Jerusalem, bú ndi Devid nnam doziri, ọu eḅuḅu.

⁸ Si kwa na Lebanon ziterem osisi cedar, na osisi fir, na osisi algum: n'ihì na mu onwem amawo na ndi-orù-gi mara iḅutu osisi nime Lebanon; ma, le, ndi-orùm gēsó kwa ndi-orù-gi,

⁹ ọbuná idozirim osisi n'uba: n'ihì na ulo ahu nke mu onwem nēwu gādi uku di kwa ebube.

¹⁰ Ma, le, m'gēnye ndi-orù-gi, bú ndi nāwa ihe-ọwuwa ndi nēḅutu osisi, orú nnù ọtùtù cor uzọ abua na nnù iri nke ọka wheat asuru asu, na orú nnù ọtùtù cor uzọ abua na nnù iri nke ọka barley, na orú nnù ọtùtù bath uzọ abua na nnù iri nke manya-vine, na orú nnù ọtùtù bath uzọ abua na nnù iri nke manu.

¹¹ Huram, bú eze Taia, we were odide-akwukwọ, nke o zitere Solomon, si, N'ihì na Jehova huru ndi-Ya n'anya, n'ihì ya ka O mere gi eze-ha.

¹² Huram we si, Onye agọziri agọzi ka Jehova, bú Chineke Israel, bu, Onye mere elu-igwe na uwa, Onye nyeworo Devid, bú eze, nwa-nwoke nke mara ihe, onye mara ezi uche na nghọta, onye gēwuru Jehova ulo, wu-kwa-ra ala-eze-ya ulo.

¹³ Ma uḅu a ezitewom otù nwoke nke mara ihe, onye mara nghọta, nke Huram, bú nnam,

¹⁴ bú nwa nke nwayi nke sitere n'umu-ndinyom Dan, ma nna-ya bu nwoke Taia, ọ bu onye mara ilu ọlu n'ọla-edo, na n'ọla-ọcha, na n'ọla, na n'ígwè, na nkume, na n'osisi, na n'ogho ododo, na n'ogho anunu, na n'ezi ákwà ọcha, na n'ogho uhie; na iḅu eḅuḅu ọ bula, na ichèputa ihe-nchèputa ọ bula: ka ewe nye ya ọnọdu n'etiti ndi-gi mara ihe, na ndi mara ihe nke onye-nwem, bú Devid nna-gi.

¹⁵ Ma uḅu a ọka wheat ahu na ọka barley ahu na manu ahu na manya-vine ahu, bú nke onye-nwem kwuru, ya zitere ndi-orù-ya:

¹⁶ Ayi onwe-ayi gēḅutu kwa osisi site na Lebanon, dika nkà-gi nile si di: ayi gāḅa kwa ha ha me ka ha se n'elu oké osimiri rue gi aru, rue Jafo; gi onwe-gi gēbugota kwa ha na

Jerusalem.

¹⁷ Solomon we gua ndikom nile, bú ndi-òbà, ndi nọ n'ala Israel, m̀be ọgugu ahu gasiri, bú nke Devid nna-ya guru ha; ewe hu na ha di orú nnù ndikom uzọ iri-na-iteghete na nnù anọ.

¹⁸ O we me orú nnù uzọ asatọ na nnù iri-na-ise nime ha ka ha buru ndi-ibu, na orú nnù uzọ iri ka ha buru ndi nāwa ihe-ọwuwa n'ugwu, na nnù iteghete ka ha buru ndi edoro ndi-isi ime ka ndi ahu fè òfùfè.

ISI 3

Solomon we malite iwu ulo Jehova nime Jerusalem n'ugwu Moraia, ebe Jehova mere ka Devid, bú nna-ya, hu Ya anya, nke o doziri n'ebe Devid ọputara, n'ebe-nzọcha-ọka Onan, bú onye Jebus.

² O we malite iwu ulo ahu n'ubochi nke-abua n'ọnwa nke-abua, n'arọ nke-anọ ọ bu eze.

³ Ma n'ihe ndia ka adọrọ Solomon aka na nti iwu ulo Chineke. Ogologo-ya na cubit n'ọtùtù mbu di ọgu cubit atọ, obosara-ya di kwa orú cubit.

⁴ Uzọ-nbata kwa nke di n'iru ulo ahu, ogologo-ya di orú cubit, n'iru obosara ulo ahu, idi-elu-ya di kwa ọgu cubit isi: o we were ọla-edo anāgwaghi agwa machita ya nime.

⁵ O were kwa osisi fir kpuchie ulo ahu nke di kari uku, o we were ezi ọla-edo kpuchie ya, tua akika nkwa na iyaḅa n'elu ya.

⁶ O were kwa nkume di oké ọnu-ahia n'ima-nma machita ulo ahu: ọla-edo-ya bu kwa ọla-edo Pavaim.

⁷ O were kwa ọla-edo kpuchie ulo ahu, bú ntuhie-ya nile, na nbata-uzọ-ya nile, na m̀bidi-ya nile, na ibo-ọnu-uzọ-ya nile; o ḅu-kwa-ra eḅuḅu cherubim na m̀bidi-ya nile.

⁸ O me-kwa-ra ulo nsọ kachasi ulo nsọ nile; ogologo-ya di orú cubit, n'iru obosara ulo ahu, obosara-ya di kwa orú cubit: o were ezi ọla-edo, ra ka nnù talent na ọgu iri, kpuchie ya.

⁹ Ọtùtù ntú-ya nile di ọgu shekel ọla-edo abua na iri. O were kwa ọla-edo kpuchie ime-ulo-elu nile.

¹⁰ O me kwa cherubim abua, bú ihe emere dika ihe apiri api, n'ulo nsọ ahu kachasi ulo nsọ nile; ha machita ha ọla-edo.

¹¹ Ma nkù cherubim ahu, ogologo-ha di orú cubit: nkù otù cherub di cubit ise, nēmetu m̀bidi ulo ahu; nkù-ya nke-ọzọ di kwa cubit ise, nēmetu nkù cherub nke-ọzọ.

¹² Nkù cherub nke-ọzọ di kwa cubit ise, nēmetu m̀bidi ulo: nkù-ya nke-ọzọ di cubit ise, nārapara na nkù cherub nke-ọzọ.

¹³ Nkù cherubim ndia nāḅasa orú cubit: ha onwe-ha nēguzo kwa n'ukwu-ha, iru-ha che-kwa-ra n'ulo.

¹⁴ O me-kwa-ra ákwà-nḅochi nke ogbo anunu, na ogbo ododo, na ogbo uhie, na ezi ákwà ọcha, o we tua akika cherubim n'elu ya.

¹⁵ O me kwa n'iru ulo ogidi abua, orú cubit na iri na ise ka ogologo-ha di, isi nke di n'elu-ha n'otù n'otù di kwa cubit ise.

¹⁶ O me kwa iyaḅa n'ime-ime-ulo ahu, tiye ha n'elu ogidi ahu; o me-kwa-ra ọgu pomegranate ise, tiye ha n'elu iyaḅa.

¹⁷ O guzo ogidi abua ahu n'iru ulo uku Chineke, otù n'aka-nri, otù n'aka-ekpe; o we kpọ aha ogidi aka-nri Jakin, na aha ogidi aka-ekpe Boaz.

ISI 4

- O** me-kwa-ra ebe-ichu-àjà ọ̀la, orú cubit ka ogologo-ya di, orú cubit ka obosara-ya di kwa, cubit iri ka idi-elu-ya di kwa.
- ² O me-kwa-ra oké osimiri awuru awu, cubit iri site n'otù ọ̀nu-ya rue ọ̀nu-ya nke-ọ̀zọ, ọ di buruburu buruburu, cubit ise ka idi-elu-ya di; eriri nke orú cubit na iri ẹ̀a-kwa-ra ya buruburu.
- ³ Oyihi ehi di kwa n'okpuru ya, ndi nọ ya buruburu buruburu, ha di cubit iri, nā̀ba oké osimiri ahu buruburu. Ehi ahu di iri na abua, awuru m̀be awuru ya.
- ⁴ O nēguzo n'elu ehi iri na abua, atọ nēche iru n'Ugwu, atọ nēche iru n'Ọ̀dida-anyanwu, atọ nēche iru na Ndida, atọ nēche iru n'Ọ̀wuwa-anyanwu: oké osimiri ahu we dikwasi ha n'elu, azu-ha nile di kwa nime.
- ⁵ Iḽidi-ya di otù ntù-ọ̀bu-aka; emere ọ̀nu-ya dika anēme ọ̀nu iko, dika okoko urodi: ọ nā̀nara nagide kwa nnù bath asa na ọ̀gu iri.
- ⁶ O me-kwa-ra ite ọ̀sisa-miri iri, tiye ise n'aka-nri, na ise n'aka-ekpe, iji sa anu; ihe diri àjà-nsure-ọ̀ku ka ha nā̀nachacha nime ha: ma oké osimiri ahu diri ndi-nchu-àjà iji sa aru.
- ⁷ O me kwa ihe-idọ̀ba-orìona iri nke ọ̀la-edo dika ikpé-ha si di; o tiye ha n'ulo uku Chineke, ise n'aka-nri, na ise n'aka-ekpe.
- ⁸ O me kwa table iri, dọ̀ba ha n'ulo uku Chineke, ise n'aka-nri, na ise n'aka-ekpe. O me kwa ọ̀gu ọ̀kwa-nwusa ise nke ọ̀la-edo.
- ⁹ O me kwa ogige ndi-nchu-àjà, na ogige uku ahu, na ibo-ọ̀nu-uzọ itiyi n'ogige ahu, were ọ̀la machita ibo-ọ̀nu-uzọ-ha.
- ¹⁰ O tiye oké osimiri ahu n'akuku aka-nri ulo ahu n'akuku Iru-anyanwu na ncherita-iru Ndida.
- ¹¹ Huram me-kwa-ra ite nile, na oseke nile, na ọ̀kwa-nwusa nile. Huram we jeb̀e ozi nke o jere eze, bú Solomon, n'ulo Chineke:
- ¹² ogidi abua ahu, na ọ̀kwa abua ahu, na isi abua ahu nke di n'elu ogidi abua; na ihe-ọ̀kpukpa abua ahu ikpuchi ọ̀kwa abua nke isi nke di n'elu ogidi;
- ¹³ na nnù pomegranate ahu nke diri ihe-ọ̀kpukpa abua ahu; bú ariri pomegranate abua bayere otù ihe-ọ̀kpukpa, ikpuchi ọ̀kwa abua nke isi nke di n'iru ogidi.
- ¹⁴ O me-kwa-ra ihe-ndọ̀kwasi iri ahu, me kwa ite ọ̀sisa-miri iri ahu nke di n'elu ihe-ndọ̀kwasi;
- ¹⁵ na otù oké osimiri ahu, na ehi iri na abua ahu nke di n'okpuru ya.
- ¹⁶ Na ite nile, na oseke nile, na ndudu nile, na ihe-ha nile, ndia ka Huram nna-ya mere eze, bú Solomon, bayere ulo Jehova, ha bu ọ̀la echichara echicha.
- ¹⁷ Na buruburu-ala Jọdan ka eze wuru ha, n'ala urọ n'etiti Sukot na Zerida.
- ¹⁸ Solomon we me ihe ndia nile n'uba nke-uku: n'ihì na achọputaghi ọ̀tùtù ọ̀la ahu.
- ¹⁹ Solomon me-kwa-ra ihe nile nke di n'ulo Chineke, ebe-ichu-àjà ọ̀la-edo kwa, na table nke achicha iru Chineke di n'elu ha;
- ²⁰ na ihe-idọ̀ba-orìona na orìona nile ha, inwu enwu dika ikpé si di n'iru ime-ime-ulo ahu, ha bu ọ̀la-edo makarisiri nma;
- ²¹ na okoko-osisi nile, na orìona nile, na nkpa nile, ha bu ọ̀la-edo, nke ahu bu ọ̀la-edo dizu nma;
- ²² na ihe-ikpakepu-ọ̀ku nile, na ọ̀kwa-nwusa nile, na ngaji nile, na ihe-igu-ọ̀ku nile, ha bu ọ̀la-edo makarisiri nma: ọ̀nu-uzọ ulo ahu kwa, ibo-ọ̀nu-uzọ ime-ime ya nile nke diri ebe nsọ kachasi ebe nsọ nile, na ibo-ọ̀nu-uzọ nile nke ulo ahu, bú ulo uku Chineke, bu ọ̀la-edo.

ISI 5

Ewe jezue ozi nile nke Solomon jere ulo Jehova. Solomon we webata ihe nile Devid, bú nna-ya, doro nsọ; bú ọla-ọcha, na ọla-edo, na ihe nile, o tiye ha n'ulo-àkù nke ulo Chineke.

² M̀be ahu Solomon kpọkọtara ndi-okenye Israel, na ndi-isi nile nke ebo nile ha, bu ndi-isi ulo nke ndi bu nna umu Israel, ibiaru Jerusalem, isi n'obodo Devid, nke ahu bu Zaion, bugota iḅe ọḅuḅa-ndu Jehova.

³ Ndikom nile nke Israel we kpọkọta onwe-ha biakute eze n'ememe, nke ahu bu ọnwa nke-asa.

⁴ Ndi-okenye nile nke Israel we bia, ndi Livai we bulie iḅe ahu.

⁵ Ha we bugota iḅe ahu, na ulo-ikwū nzute, na ihe nsọ nile nke di n'Ulo-ikwū ahu; ndi-nchu-àjà, bú ndi Livai, bugotara ha.

⁶ Eze, bú Solomon, na nzukọ nile nke Israel, bú ndi nēzukọta n'ebe ọ nọ, nọ n'iru iḅe ahu, nāchu n'àjà ìgwè ewu na aturu na ìgwè ehi, nke anādighi-agu ha ọnu, nke anādighi-aguta kwa ha n'ihì iba-uba-ha.

⁷ Ndi-nchu-àjà we bubata iḅe ọḅuḅa-ndu Jehova n'ebe-ya, nime ime-ime-ulo nke ulo ahu, rue ebe nsọ kachasi ebe nsọ nile, rue n'okpuru nkù cherubim.

⁸ N'ihì na cherubim nāḅasa nkù-ha n'elu ebe iḅe ahu, cherubim ahu we nēkpuchi iḅe ahu na nkpa-n'aka-ya abua n'elu.

⁹ Nkpa-n'aka di ogologo, ewe hu isi nkpa-n'aka site n'iḅe ahu n'iru ime-ime-ulo ahu; ma adighi-ahu ha n'èzí: o we di n'ebe ahu, rue ta.

¹⁰ Ọ dighi ihe di n'iḅe ahu, ọ bu nání mbadamba nkume abua nke Moses tiyere nime ha na Horeb, m̀be Jehova na umu Israel ḅara ndu, m̀be ha siri n'Ijìpt puta.

¹¹ O rue, m̀be ndi-nchu-àjà siri n'ebe nsọ puta, (n'ihì na ndi-nchu-àjà nile ahuru doro onwe-ha nsọ, ọ dighi onye ọ bula idebe ihe n'òkè n'òkè;

¹² ọzọ, ndi Livai, bú ndi-ọbù-abù, ọbuná ha nile, bú Esaf na Himan, na Jedutun, na umu-ha ndikom, na umu-nne-ha, nēguzo kwa n'akuku ọwuwa-anyanwu nke ebe-ichu-àjà ahu, yiri ezi ákwà ọcha, chiri kwa ájà na une na ubọ-akwara, ọgu ndi-nchu-àjà isi ndi nāfù opi so-kwa-ra ha:)

¹³ o we rue, m̀be ndi nāfù opi na ndi-ọbù-abù di ka otù onye, ime ka anu otù olu n'ito na n'ikele Jehova, m̀be ha were kwa opi na ájà, na ihe abù, na otuto eji to Jehova, welie olu-ha elu, si, N'ihì na Ọ di nma: n'ihì na rue m̀be ebighi-ebi ka ebere-Ya di: na igwe-oji juputara ulo ahu, bú ulo Jehova,

¹⁴ ndi-nchu-àjà we ghara inwe ike iguzo ije ozi n'ihì igwe-oji ahu: n'ihì na ebube Jehova juputara ulo Chineke.

ISI 6

M̀be ahu Solomon siri, Jehova asiwo na O gēbi n'oké ọchichiri.

² Ma mu onwem ewuworo Gi ulo obibi, bú ọnọdu guzosiri ike ebe I gēbi rue m̀be ebighi-ebi.

³ Eze we chigharia iru-ya, gọzie nkpọkọta nile nke Israel: nkpọkọta nile nke Israel nēguzo kwa.

⁴ Ọ si, Onye agoziri agozi ka Jehova, bú Chineke Israel, bu, Onye were ọnu-Ya gwa Devid, bú nnam, okwu, were kwa aka-Ya abua mezue ya, si,

- ⁵ Site n'ubochi m̀be M'mere ka ndim si n'ala Ijpt puta, arọputaghm obodo n'ebo nile nke Israel iwu ulo, ka aham we di n'ebe ahu; arọputaghkwam nwoke ọ bula ibu onye-ndú ndim, bú Israel:
- ⁶ ma arọputaram Jerusalem, ka aham we di n'ebe ahu; arọputa-kwa-ram Devid ibu onye-isi ndim, bú Israel.
- ⁷ O we di n'obi Devid, bú nnam, iwuru aha Jehova, bú Chineke Israel, ulo.
- ⁸ Jehova we si Devid, bú nnam, N'ihì na ọ di n'obi-gi iwuru aham ulo, i mere nke-oma na ọ di n'obi-gi:
- ⁹ otú ọ di gi onwe-gi agaghi-ewu ulo ahu; kama, nwa-gi nwoke nke nēsi n'úkwù-gi puta, onye ahu gēwuru aham ulo.
- ¹⁰ Jehova emewo kwa ka okwu-Ya nke O kwuru guzosie ike; m'we bilie n'ọ̀nọdu Devid, bú nnam, nọkwasi n'ọche-eze Israel, dika Jehova kwuru, m'we wuere aha Jehova, bú Chineke Israel, ulo,
- ¹¹ dọba iḡe ahu n'ebe ahu, bú iḡe nke ọḡbụḡa-ndu Jehova di n'ebe ahu, bú ọḡbụḡa-ndu nke Ya na umu Israel ḡara.
- ¹² O we guzo n'iru ebe-ichu-àjà Jehova n'iru nkpọkọta nile nke Israel, we ḡasa ọbu-aka-ya abua:
- ¹³ (n'ihì na Solomon mere ebe-nguzo di elu nke ọla-cubit ise ka ogologo-ya di, cubit ise ka obosara-ya di kwa, cubit atọ ka idi-elu, ya di kwa, o we tiye ya n'etiti ogige; o we guzo n'elu ya, ḡu ikperè-ya n'ala n'iru nkpọkọta nile nke Israel, ḡasa ọbu-aka-ya abua n'ebe elu-igwe di:)
- ¹⁴ ọ si, Jehova, bú Chineke Israel, ọ dighi Chineke dika Gi, n'elu-igwe, ma-ọbu n'uwa; I nēdeberè ndi-orù-Gi ọḡbụḡa-ndu na ebere, bú ndi were obi-ha nile nējeghari n'iru Gi:
- ¹⁵ I debeworo orù-Gi Devid, bú nnam, ihe I gwara ya: I we were ọnu-Gi kwue, were kwa aka-Gi mezue ya, otú ọ di ta.
- ¹⁶ Ma uḡu a, Jehova, bú Chineke Israel, debere orù-Gi Devid, bú nnam, okwu nke I gwaworo ya, si, Ọ dighi nwoke ọ bula i nwere agēbipu n'irum n'inọkwasi n'ọche-eze Israel; nání ọ buru na umu-gi elezi uzọ-ha anya, ijeghari n'iwum dika i jeghariworo n'irum.
- ¹⁷ Ma uḡu a, Jehova, bú Chineke Israel, ka okwu-Gi kwesi ntukwasi-obi, nke I gwara orù-Gi, bú Devid.
- ¹⁸ Ma ọ bu ezie na Chineke gēbiyere madu n'elu uwa? Ie, elu-igwe na elu-igwe nke elu-igwe agaghi-anagide Gi; ulo a nke m'wuworo, ò gēsi kwa aña rue inagide Gi?
- ¹⁹ Ma che iru n'ekpere orù-Gi, na n'aririọ-amara-ya, Jehova, bú Chínkem, ige nti iti-nkpu na ekpere orù-Gi nēkpe n'iru Gi:
- ²⁰ ka anya-Gi abua we nāsaghe n'ebe ulo a di ehìhie na abali, bú n'ebe ebe ahu di nke I siworo na I gētiye aha-Gi n'ebe ahu; ige nti ekpere nke orù-Gi gēkpe n'ebe ebe a di.
- ²¹ Ge kwa nti aririọ-amara nile nke orù-Gi, na nke ndi-Gi, bú Israel, m̀be ha nēkpe ekpere n'ebe ebe a di: Gi onwe-gi si kwa n'ebe obibi-Gi, bú site n'elu-igwe, nuru; m̀be I nuworo, Gi ḡaghara kwa.
- ²² Ọ buru na nwoke emehie megide madu-ibe-ya, ewe tukwasi ya iyi ime ka ọ ñua, iyi ahu we bia n'iru ebe-ichu-àjà-Gi n'ulo a:
- ²³ Gi onwe-gi si kwa n'elu-igwe nuru, me kwa, kpe ndi-orù-gi ikpe, inyeghachi onye ikpe mara, itukwasi uzọ-ya n'isi-ya; na igu onye ezi omume n'onye ezi omume, inye ya dika ezi omume-ya si di.
- ²⁴ Ọ buru kwa na etiḡue ndi-Gi, bú Israel, n'iru onye-iro, n'ihì na ha nēmehie megide gi; ọ buru kwa na ha alaghachi, kwuputa aha-Gi, kpe ekpere, riọ amara n'iru Gi n'ulo a:
- ²⁵ Gi onwe-gi si kwa n'elu-igwe nuru, ḡaghara nmehie ndi-Gi, bú Israel, me ka ha lata

n'ala nke I nyere ha, nye kwa ndi bu nna-ha.

²⁶ M̀be eḡochiri elu-igwe, m̀be miri-ozuzo nādighi kwa, n'ihī na ha nēmehie megide Gi; ọ buru na ha ekpe ekpere n'ebe ebe a di, kwuputa aha-Gi, si na nmehie-ha laghachi, n'ihī na I nēweda ha n'ala:

²⁷ Gi onwe-gi nuru kwa n'elu-igwe, ́aghara nmehie ndi-orù-Gi, na nke ndi-Gi, bú Israel, n'ihī na I nēzī ha ezi uzọ nke ha ganēje ije nime ya; Gi me kwa ka miri zokwasi ala-Gi, nke I nyeworo ndi-Gi ibu ihe-nketa.

²⁸ M̀be oké unwu gādi n'ala, m̀be ajọ ọria nke nēfe efe gādi, m̀be nchakpọ gādi, ma-ọbu ọmuma-ebu, ma-ọbu igurube, ma-ọbu ọbubu; m̀be ndi-iro-ha gānọchigide ha n'agha n'ala nke ọnu-uzọ-ama nile ha; ihe-otiti ọ bula, ma-ọbu ọria ọ bula;

²⁹ ekpere ọ bula, aririọ-amara ọ bula, nke gādiri madu ọ bula, ma-ọbu nke gādiri ndi-Gi nile, bú Israel, ndi gāmara, nwoke ọ bula ihe-otiti-ya na ihe-nḡu-ya, o we ́asa ọbu-aka-ya abua n'ebe ulo a di:

³⁰ Gi onwe-gi si kwa n'elu-igwe, bú ọnọdu obibi-Gi guzosiri ike, nuru, ́aghara, nye nwoke ọ bula dika uzọ-ya nile si di, onye I mara obi-ya; (n'ihī na Gi onwe-gi amawo obi umu madu, nání Gi;)

³¹ ka ha we tua egwu Gi, ije ije n'uzọ-Gi nile, ubochi nile nke ha onwe-ha nēbi n'elu ala ahu nke I nyere nna-ayi-hà.

³² Ọzọ kwa, ihe bayere onye ala ọzọ, nke ọ bughī na ndi-Gi, bú Israel, ka o sitere, ma o siwo n'ala di anya bia n'ihī aha uku Gi, na aka-Gi di ike, na ogwe-aka-Gi esetiri eseti; m̀be ha gābia kpe ekpere n'ebe ulo a di:

³³ Gi onwe-gi si kwa n'elu-igwe, site n'ọnọdu obibi-Gi guzosiri ike, nuru, me dika ihe nile si di nke onye ala ọzọ ahu nākpọku Gi; ka ndi nile nke uwa we mara aha-Gi, itu egwu Gi, dika ndi-Gi, bú Israel, si eme, na imara na akpọkwasi aha-Gi n'ulo a nke M'wuworo.

³⁴ M̀be ndi-Gi gāpu ibuso ndi-iro-ha agha, n'uzọ ọ bula I gēziga ha, ha we kpere Gi n'uzọ obodo ahu nke I rọputaworo, na n'ebe ulo a di nke m'wuworo aha-Gi:

³⁵ Gi si kwa n'elu-igwe nuru ekpere-ha na aririọ-amara-ha, mezie ikpé-ha.

³⁶ M̀be ha gēmehie megide Gi, (n'ihī na ọ dighi madu ọ bula nke nādighi-emehie,) I we wesa ha iwe, rara ha nye n'iru onye-iro-ha, ndi nādọta ha n'agha ewe dọta ha n'agha je n'ala di anya ma-ọbu nke di nso;

³⁷ ha we chēgharia n'obi-ha n'ala ebe adọtara ha n'agha, we chigharia, riọ Gi amara n'ala ndọta-n'agha-ha, si, Ayi emehiewo, me ajọ omume, mebie iwu-Gi;

³⁸ ọ buru kwa na ha ewere obi-ha nile, were kwa nkpuru-obi-ha nile, laghachikute Gi n'ala ndọta-n'agha-ha, bú ebe ha dọtara ha n'agha, we kpe ekpere n'uzọ ala-ha, nke I nyere ndi bu nna-ha, na obodo ahu nke I rọputaworo, na n'ebe ulo nke m'wuworo aha-Gi di:

³⁹ Gi si kwa n'elu-igwe, bú site n'ọnọdu obibi-Gi guzosiri ike, nuru ekpere-ha na aririọ-amara nile ha, mezie ikpé-ha; ́aghara ndi-Gi ndi mehieworo megide Gi.

⁴⁰ Uḡu a, Chinekem, biko, ka anya-Gi abua nāsaghe, ka nti-Gi abua nāna kwa nti, n'ekpere nke ebe a.

⁴¹ Ma uḡu a, bilie, Jehova, bú Chineke, ba n'ebe-izu-ike-Gi, Gi onwe-gi na iḡe nke ike-Gi: Jehova, bú Chineke, ka ndi-nchu-àjà-Gi yiri nzọputa dika uwe, ka ndi-ebere-Gi nuri kwa ọnu n'idi-nma.

⁴² Jehova, bú Chineke, echigharila iru onye-Gi etere manu; cheta ebere nile nke Devid, bú orù-Gi.

Ma m̀be Solomon kpebiri ekpere, ọku siri n'elu-igwe ridata, we ripia àjà-nsure-ọku na àjà nile; ebube Jehova we juputa ulo ahu.

² Ndi-nchu-àjà apughi kwa ibà n'ulo Jehova, n'ihì na ebube Jehova juputara ulo Jehova.

³ Umu Israel nile nēlekwasì kwa nrida ọku ahu anya, ya na ebube Jehova nke di n'elu ulo ahu; ha we ruru ala, kpuchie iru-ha n'ala n'elu pavement, kpọ isi ala, we kele Jehova, si, N'ihì na Ọ di nma; n'ihì na rue m̀be ebighi-ebi ka ebere-Ya di.

⁴ Eze na ndi Israel nile nāchu kwa àjà n'iru Jehova.

⁵ Eze, bú Solomon, we chua àjà, bú orú nnù ehi uzọ abua na nnù iri-na-ise, na orú nnù aturu uzọ iri-na-ise. Eze na ndi Israel nile we ra ulo Chineke nye Chineke.

⁶ Ndi-nchu-àjà nēguzo kwa, dika ihe-ndebe-ha si di; ha na ndi Livai, ndi chiri ihe abù Jehova, nke Devid, bú eze, mere ikele Jehova, n'ihì na rue m̀be ebighi-ebi ka ebere-Ya di, m̀be Devid nēto Chineke site n'aka-ha: ndi-nchu-àjà nāfù kwa opì n'iru ha; Israel nile nēguzo kwa.

⁷ Solomon we do etiti ogige nke di n'iru ulo Jehova nsọ; n'ihì na ọ churu àjà-nsure-ọku na abuba àjà-udo n'ebe ahu: n'ihì na ebe-ichu-àjà ọla nke Solomon mere apughi inagide àjà-nsure-ọku, na onyinye-inata-iru-oma, na abuba ahu.

⁸ Solomon we me ememe na m̀be ahu ubọchi asa, ya na Israel nile, oké nkpọkọta uku, site na nbata Hemat rue miri-iyi Ijipt.

⁹ Ha we me ememe ǹbọchi n'ubọchi nke-asatọ: n'ihì na ha mere ememe ira ebe-ichu-àjà nye Chineke ubọchi asa, me kwa ememe ahu ubọchi asa.

¹⁰ N'ubọchi nke-orú-na-atọ nke ọnwà nke-asa o we zilaga ndi Israel n'ulo-ikwū-ha, ha nānuri ọnu, obi di kwa ha nma, n'ihì ezi ihe nke Jehova mere Devid, me-kwa-ra Solomon, me-kwa-ra Israel, bú ndi-Ya.

¹¹ Solomon we wubie ulo Jehova, na ulo eze: ma ihe nile nke batara n'obi Solomon ime n'ulo Jehova na n'ulo-ya, o mere ka ha ga nke-oma.

¹² Jehova we me ka Solomon hu Ya anya n'abali, Ọ si ya, Anuwom ekpere-gi, ọputa-kwa-ra Onwem ebe a ibu ulo ichu àjà.

¹³ Asi na ebochim elu-igwe, miri-ozuzo we ghara idi, ma-ọbu asi na enyem igurube iwu iripia ala, ma-ọbu asi na ezitem ajọ ọria nēfe efe n'etiti ndim;

¹⁴ ọ buru na ndim, bú ndi akpọkwasiri ha aham, eweda onwe-ha n'ala, kpe ekpere, chọ irum, si n'uzọ ọjọ ha nile laghachi; Mu onwem gēsi kwa n'elu-igwe nuru, ọaghara ha nmehie-ha, me ka ala-ha diri ndu.

¹⁵ Uọ a anyam abua ganāsaghe, ntim abua ganāna kwa nti, n'ekpere nke ebe a.

¹⁶ Ma uọ a aroputawom ulo a, do kwa ya nsọ, ka aham we di n'ebe ahu rue m̀be ebighi-ebi: anyam abua na obim gādi kwa n'ebe ahu ubọchi nile.

¹⁷ Ma gi onwe-gi, ọ buru na i jegharia n'irum, dika Devid, bú nna-gi, jeghariri, ọbuná ime dika ihe nile si di nke M'nyeworo gi n'iwu, ọ buru na i debe ukpurum nile na ikpém nile;

¹⁸ M'gēme kwa ka oche-eze ala-eze-gi guzosie ike, dika Mu na Devid, bú nna-gi, ọara ndu, M'we si, Ọ dighi nwoke ọ bula i nwere agēbipu n'ichi Israel.

¹⁹ Ma ọ buru na unu onwe-unu alaghachi azu, we rapu ukpurum nile na ihe nile M'nyere n'iwu, nke M'tiyeworo n'iru unu, unu we je fè chi ọzọ òfùfè, kpọ isi ala nye ha:

²⁰ M'gēropu kwa ha n'elu alam nke M'nyeworo ha; M'gēsi kwa n'irum tupu ulo a, nke M'doworo nsọ nye aham, M'gēme kwa ya ilu na ihe-àkùkù n'etiti ndi ọzọ nile.

²¹ Ulo a kwa, nke kachasi elu, o gēju onye ọ bula nke nāgabiga ya anya, ọ gāsi kwa, N'ihì gini ka Jehova meworo ala nka na ulo a otú a?

²² Ha gāsi kwa, Ọ bu n'ihì na ha rapuru Jehova, bú Chineke nke ndi bu nna-ha, Onye mere ka ha si n'ala Ijìpt puta, ha we jide chi ọzọ, kpọ isi ala nye ha, fè ha òfùfè: n'ihì ya ka O meworo ka ihe ọjọ a nile biakwasi ha.

ISI 8

- O** rue, n'ogwugwu orú arọ, nke Solomon wuru ulo Jehova na ulo-ya nime ha,
- ² na obodo nile nke Hiram nyere Solomon, Solomon we wue ha, me ka umu Israel biri n'ebe ahu.
- ³ Solomon we jerue Hemat-zoba, were ya.
- ⁴ O we wue Tadmōa n'ọzara, na obodo nile nke nchikọbata-ihe, nke o wuru na Hemat.
- ⁵ O wu-kwa-ra Bet-horon di n'elu, na Bet-horon di n'okpuru, bú obodo ewusiri ike, nke nwere m̀bidi, na ibo-ọnu-uzọ-ama siri ike, na nkporọ;
- ⁶ na Bealat, na obodo nile nke nchikọbata-ihe nke Solomon nwere, na obodo nile nke ubọ-ala-ya, na obodo nile nke ndi-inyinya-ya, na ihe nile di Solomon ezi nma n'obi, bú nke di ya ezi nma n'obi iwu na Jerusalem, na nime Lebanon, na n'ala nile ọ nāchi.
- ⁷ Ma ndi nile fọduru n'etiti ndi Het, na ndi-Amorait, na ndi Perizait, na ndi-Haivait, na ndi Jebus, ndi nēsiteghi n'Israel;
- ⁸ site n'umu-ha ndi fọduru inọchi ha n'ala, ndi umu Israel nēmeghi ka ha gwusia, Solomon we si nime ha weputa usu ndi nēfè òfùfè, rue ta.
- ⁹ Ma Solomon emeghi ndi-orù site n'umu Israel ije ozi-ya; kama ndi ahu bu ndikom agha, na ndi-isi ndi-ọchi-agma-ya, na ndi-isi ubọ-ala-ya na ndi-inyinya-ya.
- ¹⁰ Ndia bu kwa ndi-isi nke ndi ahu edoro ndi-isi, ndi Solomon nwere, ọgu madu iri-na-abua na iri, ndi nwere ike n'aru ndi ahu.
- ¹¹ Solomon we me ka nwa-nwayi Fero si n'obodo Devid rigorue ulo ahu nke o wuru nye ya: n'ihì na ọ siri, Nwunye m'nwere agaghi-ebi n'ulo Devid, bú eze Israel, n'ihì na ebe nile di nsọ, bú nke iḡe Jehova bataworo nime ha.
- ¹² Mḡe ahu Solomon surere àjà-nsure-ọku nye Jehova n'elu ebe-ichu-àjà Jehova, nke O wuru n'iru uzọ-nbata,
- ¹³ ọbuná dika ihe ubọchi si di n'ubọchi-ya, n'isure àjà-nsure-ọku dika ihe Moses nyere n'iwu si di, n'ubọchi-izu-ike nile, na n'ọnwa ọhu nile, na na mḡe nile akara àkà, ubò atọ n'arọ, bú n'ememe achicha ekoghi-eko, na n'ememe nke izù asa nke ubọchi asa, na n'ememe ulo-ntu.
- ¹⁴ Dika ikpé Devid, bú nna-ya, si di, o we guzo òkè nile nke ndi-nchu-àjà bayere òfùfè-ha, na ndi Livai bayere ihe-ndebe nile ha, ito Chineke, na ije ozi n'iru ndi-nchu-àjà, ime ihe ubọchi n'ubọchi-ya: o guzo-kwa-ra ndi-ọnu-uzọ-ama n'òkè nile ha n'ọnu-uzọ-ama ọ bula: n'ihì na otú a ka ihe si di nke Devid, bú onye nke Chineke, nyere n'iwu.
- ¹⁵ Ma ha ewezugaghi onwe-ha n'ihe eze nyere ndi-nchu-àjà na ndi Livai n'iwu bayere ihe ọ bula, baye-kwa-ra àkù nile.
- ¹⁶ Ewe dozie ije-ozi nile nke Solomon rue ubọchi atọrọ ntọ-ala ulo Jehova, ru kwa mḡe ewubìri ya. Ewuzuru ulo Jehova.
- ¹⁷ Mḡe ahu Solomon jeruru Ezion-geba, ru kwa Ilot, n'usọ oké osimiri, n'ala Edom.
- ¹⁸ Hiram we zitere ya ubọ na ndi-orù ndi mara oké osimiri n'aka ndi-orù-ya; ha na ndi-orù Solomon we biarue Ofia, si n'ebe ahu weta nnù talent ọla-edo na ọgu abua na iri, wetara eze, bú Solomon.

Ma eze-nwayi Sheba nuru akukọ Solomon, we bia iwere ilu di iche iche nwa Solomon nime Jerusalem, ya na usu di ọtutu nke-uku, na camel nēbu uda di iche iche, na ọla-edo n'uba, na nkume di oké ọnu-ahia: o we biakute Solomon, kpayere ya uka nile nke di ya n'obi.

² Solomon we gosi ya okwu-ya nile: ọ dighi kwa okwu ọ bula ezonariri Solomon nke ọ nēgosighi ya.

³ Eze-nwayi Sheba we hu amam-ihe Solomon, na ulo nke o wuru,

⁴ na ihe-oriri nke table-ya, na nnọdu nke ndi-orù-ya, na nguzo nke ndi nējere ya ozi, na uwe-ha; na ndi-obu-ihe-ọnu-ya, na uwe-ha; na nrigo-ya nke ọ nārigo n'ulo Jehova; mọ adighi kwa nime ya ọzọ.

⁵ O we si eze, Ezi-okwu ka ọ bu, bú okwu nke m'nuru n'alam bayere okwu-gi nile, baye-kwa-ra amam-ihe-gi.

⁶ Ma ekweghm okwu nile ha, rue m̀be m'biara, anyam abua we hu ya: ma, le, egosighm nkera uba amam-ihe-gi: i tukwasiwo ihe n'akukọ nke m'nuru.

⁷ Ndi ihe nāgara nke-oma ka ndikom-i bu, ndi ihe nāgara nke-oma ka ndi-orù-gi ndia bu, ndi nēguzo n'iru gi m̀be nile, ndi nānu amam-ihe-gi.

⁸ Ka Jehova, bú Chineke-gi, buru onye agoziri agozi, Onye ihe-gi tọrọ Ya utọ, itiyekwasi gi n'ochē-eze-Ya, iburu Jehova, bú Chineke-gi, eze: n'ihī na Chineke-gi huru Israel n'anya, ime ka ha guzo rue m̀be ebighi-ebi, n'ihī ya ka O mere gi eze-ha, ime ihe ekpere n'ikpe na ezi omume.

⁹ O nye eze ọgu talent ọla-edo isi, na uda di iche iche n'uba nke-uku, na nkume di oké ọnu-ahia: ọ dighi uda di ka uda ahu nke eze-nwayi Sheba nyere eze, bú Solomon.

¹⁰ Ọzọ kwa, ndi-orù Hiram, na ndi-orù Solomon, ndi siri n'Ofia bubata ọla-edo, bubatara osisi algum na nkume di oké ọnu-ahia.

¹¹ Eze we were osisi algum ahu mere ulo Jehova, me-kwa-ra ulo eze, ebe-njeghari di elu, o were kwa ha mere ndi nābù abù ubọ-akwara na une: akāhughi osisi dika osisi ahu n'ala Juda.

¹² Eze, bú Solomon, nye-kwa-ra eze-nwayi Sheba ihe nile nātọ ya utọ, ihe ọ bula ọ riorọ, nāgughi ihe o butere eze. O we chigharia, la n'ala-ya, ya onwe-ya na ndi-orù-ya.

¹³ Ma ọtùtù ọla-edo nke biakutere Solomon n'otù arọ di nnù talent ọla-edo na ọgu iri-na-atọ na isi;

¹⁴ nāgughi ihe ndikom ndi nējeghari izu ahia na ndi-ahia wetara: eze nile nke Arebia na ndi nāchi ala nēweta-kwa-ra Solomon ọla-edo na ọla-ọcha.

¹⁵ Eze, bú Solomon, we me ọgu ọta uku iri, ha bu ọla-edo etisara etisa: nnù Shekel ọla-edo etisara etisa na ọgu iri bàra n'otù ọta uku.

¹⁶ O me-kwa-ra ọgu ọta iri-na-ise, ha bu ọla-edo etisara etisa; ọgu shekel ọla-edo iri-na-ise bàra n'otù ọta: eze we tiye ha n'ulo oké ọhia Lebanon.

¹⁷ Eze me-kwa-ra oké ochē-eze nnọdu ọdu, machita ya ọla-edo anāgwaghi agwa.

¹⁸ Ochē-eze ahu nwere ihe-nrigo isi, na ihe-ǹbakwasi-ukwu eji ọla-edo me, ejikoro ha na ochē-eze ahu, aka di kwa n'otù akuku na n'akuku nke-ọzọ n'elu ebe ọnọdu-ya, ọdum abua nēguzo kwa n'akuku aka ahu.

¹⁹ Ọdum iri na abua we nēguzo n'ebe ahu n'elu ihe-nrigo isi ahu n'otù akuku na n'akuku nke-ọzọ: emeghi ya otù a nye ala-eze ọ bula.

²⁰ Ihe nile eze, bú Solomon, nwere, bú nke eji ahu ihe, bu ọla-edo, ihe nile nke ulo oké ọhia Lebanon bu kwa ọla-edo makarisiri nma: agughi ọla-ọcha n'ihē ọ bula n'ubochi

Solomon.

²¹ N'ihì na eze nwere uḅọ-nke nējeru Tashish nēso ndi-orù Hiram: otù uḅò n'arọ atọ ka uḅọ Tashish nābia, nēbute ọla-edo, na ọla-ọcha, na ọdu, na enwe, na ekwuru-ulo.

²² Eze, bú Solomon, we di uku kari eze nile nke uwa n'àkù na amam-ihe.

²³ Eze nile nke uwa we nāchọ iru Solomon, inu amam-ihe-ya, nke Chineke tiyere n'obi-ya.

²⁴ Ndi ahu nēbute kwa, nwoke ọ bula onyinye-inata-iru-oma-ya, ihe ọla-ọcha, na ihe ọla-edo, na uwe, na ihe-ekike-agma, na uda di iche iche, na inyinya, na inyinya mule, ihe anēnye n'arọ n'arọ-ya.

²⁵ Solomon nwe-kwa-ra nnù ulo iri nke inyinya na uḅọ-ala, na orú nnù ndi-inyinya na nnù iri, o we do ha n'obodo uḅọ-ala nile, na n'ebe eze nọ na Jerusalem.

²⁶ O we nāchi eze nile site n'Osimiri rue ala ndi Filistia, ru kwa ókè-ala Ijìpt.

²⁷ Eze we me ọla-ọcha ka ọ di ka nkume nime Jerusalem, o me-kwa-ra osisi cedar ka ha di ka osisi sycomore nke di n'ebe di ala ala n'uba.

²⁸ Anēme kwa ka inyinya si n'Ijìpt, si kwa n'ala nile, putara Solomon.

²⁹ Ma ihe nile Solomon mere nke fọduru, nke-mbu na nke-ikpe-azu, èdeghe ihe ndia n'akwukwọ ihe emere nke Netan, bú onye-amuma, na n'obubu-amuma nke Ahaija, bú onye Shailo, na n'ọhù nile nke Ido, bú onye-ọhu-uzọ, bayere Jeroboam nwa Nebat?

³⁰ Solomon we buru eze Israel nile nime Jerusalem ọgu arọ abua.

³¹ Solomon we so nna-ya-hà dina n'ọnwu, elie ya n'obodo Devid, bú nna-ya: Rehoboam nwa-ya we buru eze n'ọnọdu ya.

ISI 10

Rehoboam we jerue Shekem: n'ihì na Shekem ka Israel nile biaruru ime ya eze.

² O rue, mḅe Jeroboam nwa Nebat nuru ya, (ma onye ahu nọ n'Ijìpt, ebe o siri n'iru Solomon, bú eze, ọalaga,) na Jeroboam siri n'Ijìpt lata.

³ Ha we ziga, kpọ ya; Jeroboam na Israel nile we bia, gwa Rehoboam okwu, si,

⁴ Nna-gi mere yoke-ayi ka o sie ike: ma uḅu a me ka ọ di nfe kari, bú òfùfè siri ike nke nna-gi, na yoke-ya di arọ nke ọ tukwasiri ayi, ayi gēfè kwa gi òfùfè.

⁵ Ọ si ha, Mḅe ubọchi atọ gasiri unu laghachikutekwam. Ndi Israel we la.

⁶ Eze, bú Rehoboam, we me ka ndi-okenye dua ya ọdu, bú ndi nēguzo n'iru Solomon nna-ya mḅe ọ nọ na ndu, si, Ònu onwe-unu si aña nādu ọdu iweghachiri ndi nka okwu?

⁷ Ha we gwa ya okwu, si, Ọ buru na i ghọrọ ndi nka onye oma, ihe-ha we tọ gi utọ, i we gwa ha okwu di nma, ha gāghọ-kwa-ra gi orù ubọchi nile.

⁸ Ma ọ rapuru idu-ọdu nke ndi-okenye, nke ha nādu ya, o me ka umu-okorobia dua ya ọdu, bú ndi ya na ha tokọzuru okè, ndi nēguzo n'iru ya.

⁹ Ọ si ha, Gini ka unu onwe-unu nādu ọdu, ka ayi we weghachiri ndi nka okwu, bú ndi gwaworom okwu, si, Me ka ọ di nfe kari, bú yoke nke nna-gi tukwasiri ayi?

¹⁰ Umu-okorobia ndi ya na ha tokọzuru okè we gwa ya okwu, si, Otú a ka i gāsi ndi nka, ndi gwara gi okwu, si, Nna-gi mere yoke-ayi ka ọ di arọ, ma gi onwe-gi me ka ọ di ayi nfe kari; otú a ka i gāsi ha, Nkpisi-aka nke-ntà nkem di okpotokpo kari úkwù nnam.

¹¹ Ma uḅu a nnam boro unu yoke di arọ, ma mu onwem gātukwasi ihe na yoke-unu: nnam were utari dọ unu aka na nti, ma mu onwem gēwere akpi dọ unu aka na nti.

¹² Jeroboam na ndi Israel nile we biakute Rehoboam n'ubọchi nke-atọ, dika eze kwuru, si, Laghachikutenum n'ubọchi nke-atọ.

¹³ Eze we za ha okwu ike; eze, bú Rehoboam, we rapu idu-ọdu nke ndi-okenye,

¹⁴ gwa ha okwu dika idu-ọdu nke umu-okorobia si di, si, Nnam mere yoke-unu ka ọ di arọ, ma mu onwem gātukwasi ihe na ya: nnam were utari ọọ unu aka na nti, ma mu onwem gēwere akpi ọọ unu aka na nti.

¹⁵ Eze we ghara ige ndi Israel nti; n'ih i na nchighari nka sitere n'aka Chineke, ka Jehova we me ka okwu-Ya guzosie ike, bú nke Ọ gwara Jeroboam nwa Nebat site n'aka Ahaija onye Shailo.

¹⁶ Israel nile we hu na eze egeghi ha nti, ndi Israel we weghachiri eze okwu, si, Òkè gini ka ayi nwere nime Devid? ọ dighi kwa ihe-nketa di nime nwa Jesi: lanu, nwoke ọ bula, n'ulo-ikwū-unu, Israel: uḅu a le ulo-gi, Devid. Israel nile we la n'ulo-ikwū-ha.

¹⁷ Ma umu Israel ndi bi n'obodo nile nke Juda, Rehoboam we buru eze-ha.

¹⁸ Eze, bú Rehoboam, we ziga Hadoram, onye bu onye-isi usu ndi nēfè òfùfè; umu Israel we were nkume tuḅue ya, o we nwua. Eze, bú Rehoboam, we ɓa onwe-ya ume irigo n'ubọ-ala-ya, iḅalaga na Jerusalem.

¹⁹ Israel we jehie megide ulo Devid, rue ta.

ISI 11

Rehoboam we biarue Jerusalem, kpọkọta ulo Juda na Benjamin, orú nnù ndikom orú uzọ na abua na nnù iri, bú ndi aroputara aroputa, ndi nēbu agha, ibuso Israel agha, iweghachiri Rehoboam ala-eze:

² Okwu Jehova we rue Shemaia nti, bú onye nke Chineke, si,

³ Gwa Rehoboam nwa Solomon, bú eze Juda, gwa kwa Israel nile di na Juda na Benjamin, okwu, si,

⁴ Otú a ka Jehova siri, Unu arigola, unu ebuso-kwa-la umu-nne-unu agha: laghachinu, nwoke ọ bula n'ulo-ya; n'ih i na n'ebe M'no ka ihe a siteworo. Ha we nu okwu Jehova, si n'ije imegide Jeroboam laghachi.

⁵ Rehoboam we biri na Jerusalem, wue obodo ufodu iḅochi agha nime Juda.

⁶ O wue Bet-lehem, na Itam, na Tekoa,

⁷ na Bet-zua, na Soko, na Adulam,

⁸ na Gat, na Marisha, na Zif,

⁹ na Adoraim, na Lekish, na Azeka,

¹⁰ na Zora, na Ajalon, na Hebron, nke di na Juda na Benjamin, bú obodo ewusiri ike.

¹¹ Ọ we me ka ebe nile ewusiri ike di ike, tiye ndi-ndú nime ha, na àkù, bú ihe-oriri, na manu, na manya-vine.

¹² O tiye-kwa-ra ọta na ube n'obodo nile ọ bula, we me ka ha di ike ri nne. O we nwe Juda na Benjamin.

¹³ Ndi-nchu-àjà na ndi Livai ndi no n'Israel nile we si n'ókè-ala-ha nile guzo onwe-ha n'akuku ya.

¹⁴ N'ih i na ndi Livai rapuru ebe-ita-nri-anu nile ha na ihe-onwunwe-ha, we jerue Juda, jeru kwa Jerusalem: n'ih i na Jeroboam na umu-ya ndikom juru ha, ka ha ghara iburu Jehova ndi-nchu-àjà:

¹⁵ ọ we guzoro onwe-ya ndi-nchu-àjà idiri ebe di elu, na idiri nkpi, na idiri umu-ehi, nke o mere.

¹⁶ Site n'ebo nile nke Israel ndi nēnye obi-ha ichọ Jehova, bú Chineke Israel, so-kwa-ra ha bia na Jerusalem ichuru Jehova, bú Chineke nke ndi bu nna-ha, àjà.

¹⁷ Ha we me ka ala-eze Juda di ike, ha ɓa kwa Rehoboam nwa Solomon ume, arọ atọ:

n'ihì na ha jere ije n'uzọ Devid na Solomon arọ atọ.

18 Rehoboam we lutara onwe-ya nwunye, bú Mahalat nwa-nwayi Jerimot nwa Devid, na Abihail nwa-nwayi Elaiab nwa Jesi,

19 o we muara ya umu-ndikom; Jeush, na Shemaria, na Zaham.

20 M̀be ọ lusiri ya ọ luta-kwa-ra Meaka nwa-nwayi Absalom; o we muara ya Abaija, na Atai, na Ziza, na Shelomit.

21 Rehoboam we hu Meaka nwa Absalom n'anya kari ndinyom-ya nile na iko-ya ndinyom nile: (n'ihì na ndinyom iri na asatọ ka ọ lutara, nwe kwa ọgu iko-ndinyom atọ, o we mua orú umu-ndikom na asatọ na ọgu umu-ndinyom atọ).

22 Rehoboam we guzo Abaija nwa Meaka ibu onye-isi, ọbuná ibu onye-ndú n'etiti umu-nne-ya: n'ihì na ọ di n'obi-ya ime ya eze.

23 O nwe-kwa-ra nghọta, we me ka ufodu nime umu-ya ndikom nile ́asa rue ala nile nke Juda na Benjamin, rue obodo ọ bula ewusiri ike: o we nye ha nri n'uba. O we chọ ịgwè ndinyom.

ISI 12

O rue, m̀be emere ka ala-eze Rehoboam guzosie ike, m̀be ọ di kwa ike, na ọ rapuru iwu Jehova, ya na Israel nile.

2 O rue n'arọ nke-ise nke eze, bú Rehoboam, na Shaishak, bú eze Ijpt, rigotara imegide Jerusalem, (ọ bu n'ihì na ha mekpuru emekpu megide Jehova,)

3 ya na nnù úbọ-ala atọ na orú nnù ndi-inyinya uzọ asa na nnù iri: ndi soro ya si n'Ijpt bia enweghi kwa ọnu-ogugu; bú ndi-Lubim, na ndi-Sukim, na ndi Etiopia.

4 O we were obodo nile ewusiri ike nke Juda nwere, we biarue Jerusalem.

5 Ma Shemaia, bú onye-amuma, biakutere Rehoboam na ndi-isi Juda, ndi achikọtara rue Jerusalem n'ihì Shaishak, ọ si ha, Otú a ka Jehova siri, Unu onwe-unu arapuwom, ọzọ kwa, Mu onwem arapuwo unu n'aka Shaishak.

6 Ndi-isi Israel na eze we weda onwe-ha n'ala, si, Onye ezi omume ka Jehova bu.

7 Ma m̀be Jehova huru na ha wedara onwe-ha n'ala, okwu Jehova ruru Shemaia nti, si, Ha ewedawo onwe-ha n'ala; M'gaghi-ebibi ha: kama M'gēnye ha n̄apu na m̀be ntà, agaghi-awusi kwa ọnumam na Jerusalem site n'aka Shaishak.

8 Otú ọ di, ha gāburu ya orù; ka ha we mara òfùfèm, na òfùfè ala-eze nke ala ọzọ.

9 Shaishak, bú eze Ijpt, we rigota imegide Jerusalem, we wepu àkù nile nke ulo Jehova na àkù nile nke ulo eze; ha nile ka o wepuru: o wepu-kwa-ra ọta ọla-edo nile nke Solomon mere.

10 Eze, bú Rehoboam, we me ọta ọla n'ọnọdu ha, nye ha n'aka ndi-isi ndi-ọ́ba-ọsọ, bú ndi nēche ọnu-uzọ ulo eze, ka ha lekọta ha anya.

11 O rue, m̀be ọ bula eze nābà n'ulo Jehova, na ndi-ọ́ba-ọsọ biara we būru ha, bughachi kwa ha n'ime-ulo ndi-ọ́ba-ọsọ.

12 Ma m̀be o wedara onwe-ya n'ala, iwe Jehova siri n'aru ya chigharia, O we ghara ibibizu ya: ọzọ kwa, ezi ihe ufodu di na Juda.

13 Eze, bú Rehoboam, we me onwe-ya ka ọ di ike na Jerusalem, o we buru eze: n'ihì na Rehoboam ́ara ọgu arọ abua na otù m̀be ọ malitere ibu eze, o we buru eze arọ iri-na-asa na Jerusalem, bú obodo ahu nke Jehova rọputara n'ebo nile nke Israel, ido aha-Ya n'ebe ahu: aha nne-ya bu Neama nwayi Amon.

14 O we me ihe ọjọ, n'ihì na o dozighi obi-ya ichọ Jehova.

¹⁵ Ma ihe nile Rehoboam mere, nke-mbu na nke-ikpe-azu, èdeghe ihe ahu n'akwukwọ ihe emere nke Shemaia, bú onye-amuma, na n'akwukwọ Ido, bú onye-ọhu-uzọ, bayere akwukwọ-osuso-omumu? Ma agha di n'etiti Rehoboam na Jeroboam ubochi nile.

¹⁶ Rehoboam we so nna-ya-hà dina n'ọnwu, elie ya n'obodo Devid: Abaija nwa-ya we buru eze n'ọndu ya.

ISI 13

N'arọ nke iri-na-asatọ nke eze, bú Jeroboam, ka Abaija malitere ibu eze Juda.

² Arọ atọ ka ọ bu eze na Jerusalem: aha nne-ya bu Maikaia nwa-nwayi Uriel nke Gibe. Agha di kwa n'etiti Abaija na Jeroboam.

³ Abaija we were usu-ndi-agma, bú ndi-dike n'agma, bú agha, bú orú nnù ndikom ọgu uzọ abua na uzọ iri, bú ndi arọputara arọputa: ma Jeroboam were orú nnù ndikom ọgu uzọ ise, bú ndi arọputara arọputa, do agha n'usoro imegide ya, ha bu ndi-dike bu dinkpà.

⁴ Abaija we bilie n'elu ugwu Zemaraim, nke di n'ugwu Efraim, si, Nurunum, Jeroboam na Israel nile;

⁵ Ọ bughị ọlu-unu imara na Jehova, bú Chineke Israel, nyere Devid ala-eze ibu onye-isi Israel rue mbe ebighi-ebi, ọbuná ya na umu-ya, n'ọbuba-ndu nnú?

⁶ Ma Jeroboam nwa Nebat, bú orú Solomon nwa Devid, ebiliwo, we nupu isi imegide onye-nwe-ya.

⁷ Ndikom efu, bú ndi jọburu onwe-ha, we chikọta onwe-ha n'ebe ọ nọ, ọha onwe-ha ume imegide Rehoboam nwa Solomon, ma Rehoboam bu nwata di kwa nrò n'obi, o meghe kwa onwe-ya ka ọ di ike n'iru ha.

⁸ Ma ọbụ a unu onwe-unu nāsi na unu gēme onwe-unu ka unu di ike n'iru ala-eze Jehova n'aka umu Devid; unu onwe-unu bu kwa ịgwè bara uba, n'etiti unu ka umu-ehi ọla-edo di kwa, bú nke Jeroboam mere nye unu ibu chi.

⁹ Unu akwapughe ndi-nchu-àjà Jehova, bú umu Eron, na ndi Livai, mere onwe-unu ndi-nchu-àjà dika ndi ala ọzọ nēme? onye ọ bula nke nābia iwere nwa oke-ehi na ebulu asa meju aka-ya, ọ gāghọ-kwa-ra ndi nābughe Chineke onye-nchu-àjà.

¹⁰ Ma ayi onwe-ayi, Jehova bu Chineke-ayi, ayi arapughe kwa Ya; ndi-nchu-àjà nēje-kwa-ra Jehova ozi, bú umu Eron, ndi Livai nọ kwa n'ije-ozì-ha:

¹¹ ha nēsure-kwa-ra Jehova àjà-nsure-ọku ibu ihe-nsure-ọku nēsì isì utọ kwa-ututu kwa-anyasi, ya na ihe-nsure-ọku nēsì isì utọ eji uda di iche iche me: achicha edoro n'usoro di kwa n'elu table ahu di ọcha: ihe-idoba-oriona nke ọla-edo na oriona-ya nile di kwa, inwu enwu kwa-anyasi: n'ihì na ayi onwe-ayi nēdebe ihe-ndebe Jehova, bú Chineke-ayi; ma unu onwe-unu arapuwu Ya.

¹² Ma, le, Chineke nọyere ayi, dika onye-isi-ayi, Ya na ndi-nchu-àjà-Ya, ndi chiri opì ahu, bú nke eji fù ka ha we dasie udà ike, ifù ha ka ha we dasie uda ike megide unu. Umu Israel, unu ebusola Jehova, bú Chineke nke nna-unu-hà, agha; n'ihì na ọ gaghi-agara unu nke-oma.

¹³ Ma Jeroboam mere ka ndi nēru nbì ọha buruburu ibia n'azu ha: ha we di n'iru Juda, ma ndi nēru nbì di n'azu ha.

¹⁴ Juda we le anya n'azu, ma, le, anēbuso ha agha n'iru na azu: ha we tikue Jehova nkpu, ndi-nchu-àjà nāfù kwa opì.

¹⁵ Ndikom Juda we tie nkpu: o rue, mbe ndikom Juda tiri nkpu, na Chineke tịburu Jeroboam na Israel nile n'iru Abaija na Juda.

¹⁶ Umu Israel we si n'iru Juda ọlaga: Chineke we nye ha n'aka-ha.

- ¹⁷ Abaija na ndi-ya we tiḅue ha ọtutu ntiḅu: orú nnù ndi eḅuru eḅu ọgu uzọ atọ na uzọ abua na nnù iri, bú ndi arọputara arọputa, we dapu n'Israel.
- ¹⁸ Ewe weda umu Israel n'ala na mḅe ahu, umu Juda we ɓa ume, n'ihì na ha dabere na Jehova, bú Chineke nke ndi bu nna-ha.
- ¹⁹ Abaija we chuso Jeroboam, nara ya obodo, bú Bet-el na umu-obodo-ya, na Jeshana na umu-obodo-ya, na Efron na umu-obodo-ya.
- ²⁰ Jeroboam enweghi kwa ike ọzọ n'ubochi Abaija: Jehova we tiḅue ya, o we nwua.
- ²¹ Abaija we me onwe-ya ka ọ di ike, o we lutara onwe-ya ndinyom iri na anọ, mua orú umu-ndikom na abua, na umu-ndinyom iri na isi.
- ²² Ma ihe nile Abaija mere nke ọduru, na uzọ-ya nile, na okwu-ya nile, edewo ha n'akukọ Ido, bú onye-amuma.

ISI 14

Abaija we so nna-ya-hà dina n'ọnwu, ha we lile ya n'obodo Devid: Esa nwa-ya we buru eze n'ọnọdu ya: ala di jū n'ubochi-ya arọ iri.

- ² Esa we me ezi ihe nke zi-kwa-ra ezi n'anya Jehova, bú Chineke-ya:
- ³ o we wezuga ebe-ichu-àjà nile nke ala ọzọ, na ebe nile di elu, tupia ogidi nile, ɓutue Asherim;
- ⁴ ọ si Juda ka ha chọ Jehova, bú Chineke nke ndi bu nna-ha, na ime iwu na ihe enyere n'iwu.
- ⁵ O si-kwa-ra n'obodo nile nke Juda wezuga ebe nile di elu na arusi-anyanwu nile: ala-eze-ya we di jū n'iru ya.
- ⁶ O we wue obodo ewusiri ike nime Juda: n'ihì na ala di jū, ọ dighi kwa agha o nwere n'arọ ndia; n'ihì na Jehova mere ka o zuru ike.
- ⁷ O we si Juda, Ka ayi wue obodo ndia, were mḅidi, na ulo-elu, na ibo-ọnu-uzọ-ama, na nkporọ ɓa ha buruburu; ala-ayi di n'iru ayi rue uḅu a, n'ihì na ayi achọwo Jehova, bú Chineke-ayi; ayi achọwo Ya, O we me ka ayi zuru ike buruburu. Ha we wue, ihe we gara ha nke-oma.
- ⁸ Esa nwe-kwa-ra usu-ndi-agma ndi nēbu ọta uku na ube, orú nnù ndikom orú uzọ na uzọ iri-na-asa na nnù iri ndi sitere na Juda; na orú nnù ndikom orú uzọ na uzọ iri-na-ise ndi sitere na Benjamin, bú ndi nēbu ọta, nāzọgide kwa uta ikwe ha: ndia nile bu ndi-dike bu dinkpà.
- ⁹ Zera, bú onye Etiopia, we chiri usu-ndi-agma, bú orú nnù ndikom ọgu uzọ isi na uzọ ise, na ọgu uḅọ-ala iri-na-ise, pukute ha; o we biarue Marisha.
- ¹⁰ Esa we pua izute ya, ha we do agha n'usoro nime ndagwuruguru Zefata nime Marisha.
- ¹¹ Esa we kpọkue Jehova, bú Chineke-ya, si, Jehova, Ọ dighi onye tiyere Gi iye aka, n'etiti onye bara uba na onye ike nādigh: yere ayi aka, Jehova, bú Chineke-ayi; n'ihì na ọ bu na Gi ka ayi dabere, ọ bu kwa n'aha-Gi ka ayi biaworo imegide ìgwè a. Jehova, Chineke-ayi ka I bu; ekwela ka ihe akporọ madu ɓochigide Gi.
- ¹² Jehova we tiḅue ndi Etiopia n'iru Esa, na n'iru Juda; ndi Etiopia we ɓalaga.
- ¹³ Esa na ndi ya na ha nọ we chua ha rue Gera: ọtutu nime ndi Etiopia we da, idebe-ndu we ghara idiri ha; n'ihì na etipiara ha n'iru Jehova na n'iru ọmuma-ulo-ikwū-Ya; ha we būru ihe-nkwata nke bara uba nke-uku.
- ¹⁴ Ha we tiḅue obodo nile di Gera buruburu; n'ihì na oké egwu nke Jehova dakwasiri ha:

ha we luta ihe obodo nile n'agha; n'ihì na ọtutu ihe-nluta-n'agha di nime ha.

¹⁵ Ọzọ kwa, ha tịburu ndi ulo-ikwū nke anu-ulo, we chiri n'agha ìgwè ewu na aturu n'uba na camel, lata na Jerusalem.

ISI 15

Mọ nke Chineke we dakwasi Azaraia nwa Oded:

² o we pua izute Esa, si ya, Nurunum, Esa na Juda na Benjamin nile: Jehova nọyere unu, m̀be unu nọyere Ya; ọ buru kwa na unu achọ Ya, Ọ gēme ka unu chọta Ya; ma ọ buru na unu arapu Ya, Ọ gārapu unu.

³ Ma ọtutu ubọchi ka Israel nọ nēnweghi Chineke nke ezi-okwu, nēnweghi kwa onye-nchu-àjà nēzì ihe, nēnweghi kwa iwu:

⁴ ha we chigharikute Jehova, bú Chineke Israel, nime nkpaḅu diri ha, we chọ Ya, O we me ka ha chọta Ya.

⁵ Ma na m̀be ahu ọ dighi udo diri onye nāpu apu, ma-ọbu diri onye nābata abata, kama ọtutu iḅa-aghara dikwasiri ndi nile b́i n'ala ahu nile.

⁶ Ewe tipia ha, mba megide mba, na obodo megide obodo: n'ihì na Chineke were nkpaḅu nile chusa ha.

⁷ Ma unu onwe-unu, dinu ike, ekwela ka aka-unu kuda: n'ihì na ugwo-ọlu diri ọlu-unu.

⁸ Ma m̀be Esa nuru okwu ndia, na obubu-amuma nke Oded, bú onye-amuma, o mere onwe-ya ka ọ di ike, we me ka ihe-árú nile si n'ala Juda na Benjamin nile, si kwa n'obodo nile nke ọ naputara n'ugwu Efraim, gabiga; o me kwa ka ebe-ichu-àjà Jehova di ọhu, bú nke di n'iru uzọ-nbata Jehova.

⁹ Ọ chikọta Juda na Benjamin nile, na ndi nānọ dika ọb́ia n'etiti ha site n'Efraim na Manase, site kwa na Simeon: n'ihì na ha siri n'Israel dayere ya n'uba, m̀be ha huru na Jehova, bú Chineke-ya, nọyere ya.

¹⁰ Ha we chikọta onwe-ha nime Jerusalem n'ọnwa nke-atọ, n'arọ nke-iri-na-ise nke Esa bu eze.

¹¹ Ha we chuara Jehova àjà n'ubọchi ahu, site n'ihe-nkwata ha bubatara, bú nnù ehi na ọgu iri-na-ise, na nnù aturu iri-na-asa na ọgu iri.

¹² Ha we ba nime ọḅuḅa-ndu ahu, bú iwere obi-ha nile na nkpuru-obi-ha nile chọ Jehova, bú Chineke nke ndi bu nna-ha;

¹³ na ime ka onye ọ bula nwua, ma ọ bu onye ntà ma-ọbu onye uku, ma-ọbu nwoke ma-ọbu nwayi, nke nāchọghi Jehova, bú Chineke Israel.

¹⁴ Ha we were oké olu, were kwa iti-nkpu, were kwa opì, were kwa opì-ike, ñuara Jehova iyi.

¹⁵ Juda nile we ñuria ọnu n'ọnu-iyi ahu: n'ihì na ha were obi-ha nile ñua iyi, were kwa otú ọ nātọzu ha uto chọ Ya; O we me ka ha chọta Ya: Jehova we me ka ha zuru ike buruburu.

¹⁶ Ọzọ kwa, Meaka nne Esa, bú eze, o wezugara ya n'ibu eze-nwayi, n'ihì na o mere ihe kpatara ima-jijiji nye Ashera; Esa we ọtue ihe-ya kpatara ima-jijiji, ọ supia ya, sure ya ọku na miri-iyi Kidron.

¹⁷ Ma esighi n'Israel wezuga ebe di elu: otú ọ di, obi Esa zuru okè n'ubọchi-ya nile.

¹⁸ Ọ chibata n'ulo Jehova ihe nile nna-ya doro nsọ, na ihe nile ya onwe-ya doro nsọ, bú ọla-ọcha, na ọla-edo, na ihe di iche iche ọzọ.

¹⁹ Agha adighi kwa ọzọ rue arọ nke-orú-na-iri-na-ise nke Esa bu eze.

ISI 16

N'arọ nke-orú-na-iri-na-isi nke Esa bu eze, Beasha, bú eze Israel, we rigo imegide Juda, wue Rema, ka ọ ghara ikwe Esa, bú eze Juda, ka o nwe onye nāpu apu ma-ọbu onye nābata abata.

² Esa we weputa ọla-ọcha na ọla-edo n'àkù ulo Jehova na nke ulo eze, zigara Ben-hedad, bú eze Siria, onye bi na Damaskos, si,

³ Ọbụba-ndu di n'etiti mu na gi, na n'etiti nnam na nna-gi: le, eziteworom i ọla-ọcha na ọla-edo; je, mebie ọbụba-ndu gi na Beasha, bú eze Israel, ọara, ka o we si n'arum rigo.

⁴ Ben-hedad we ge eze, bú Esa, nti, zite ndi-isi usu nile nke ndi-agha o nwere imegide obodo nile nke Israel; ha we tiḅue Ijon, na Dan, na Ebel-maim, na ulo-nchikọbata-ihe nile nke obodo Naftali nile.

⁵ O rue, mḅe Beasha nuru ya, na ọ rapuru iwu Rema, me ka ozi-ya ahu kwusi.

⁶ Ma Esa, bú eze, chiri Juda nile; ha we bupu nkume nile nke Rema, na osisi-ya nile, nke Beasha ji wu ya; o we were ha wue Geba na Mizpa'

⁷ Ma na mḅe ahu Hanani, bú onye-ọhu-uzọ, biakutere Esa, bú eze Juda, si ya, N'ih na i dabeworo n'eze Siria, ma i dabeghi na Jehova, bú Chineke-gi, n'ih na usu-ndi-agha eze Siria esiwo n'aka-gi wepuga onwe-ya.

⁸ Ndi Etiopia na ndi-Lubim, hà abughi usu-ndi-agha n'uba, nēnwe uḅọ-ala na ndi-inyinya bara uba nke-uku? ma mḅe i dabere na Jehova, O nyere ha n'aka-gi.

⁹ N'ih na Jehova, anya-Ya nējeghari n'uwa nile, igosi Onwe-ya onye di ike n'akuku ndi obi-ha zuru okè n'ebe Ọ nọ. I bu onye-nzuzu na nka; n'ih na site n'uḅu a i gēnwe agha.

¹⁰ Esa we wesa onye-ọhu-uzọ ahu iwe, tiye ya n'ulo ọtọsi; n'ih na o nēkosa ya ọnuma n'ih na ihe a. Esa we zọpia ufodu nime ndi-ya na mḅe ahu.

¹¹ Ma, le, ihe nile Esa mere, nke-mbu na nke-ikpe-azu, le, edewo ha n'akwukwọ ndi-eze Juda na Israel.

¹² Esa we ria ọria n'ukwu-ya abua n'arọ nke-orú-na-iri-na-iteghete ọ bu eze; ọria-ya di uku ri nne: ọzọ kwa, n'ọria-ya ọ chọgh na Jehova, kama ọ chọrọ n'etiti ndi-dibia.

¹³ Esa we so nna-ya-hà dina n'ọnwu, ọ nwua n'arọ nke-ọgu-abua-na-otú ọ bu eze.

¹⁴ Ha we lile ya n'ili ya, nke o gwuwara nye onwe-ya n'obodo Devid, ha we me ka o dina n'ihe-ndina nke emejuru n'uda di iche iche na ihe di iche iche asugwara asugwa n'ọlu onye nāsugwa manu nēsì isì utọ: ha we surere ya oké nsure-ọku di uku.

ISI 17

Jehoshafat nwa-ya we buru eze n'ọnọdu ya, we me onwe-ya ka ọ di ike imegide Israel.

² O we tiye usu-ndi-agha n'obodo nile ewusiri ike nke Juda, o tiye-kwa-ra ebe-nguzo-ndi-agha n'ala Juda, na n'obodo Efraim nile nke Esa nna-ya were.

³ Jehova we nọyere Jehoshafat, n'ih na o jere ije n'uzọ mbu Devid, bú nna-ya, ọ chọgh na kwa Bealim;

⁴ kama ọ chọrọ Chineke nke nna-ya, jeghari kwa n'ihe nile O nyere n'iwu, ọ bughi kwa dika omume Israel si di.

⁵ Jehova we me ka ala-eze guzosie ike n'aka-ya; Juda nile we nye Jehoshafat onyinye-inata-iru-ọma; o we nwe àkù na nsọpuru n'uba.

⁶ Obi-ya di kwa elu n'uzọ nile nke Jehova: ọzọ kwa, o siri na Juda wezuga ebe nile di elu na Asherim.

- ⁷ Ma n'arọ nke-atọ nke ọ bu eze o zigara ndi-isi-ya, bú Ben-hail, na Obadaia, na Zekaraia, na Netanel, na Maikaia, izí ihe n'obodo Juda nile:
- ⁸ ha na ndi Livai, bú Shemaia, na Netanaia, na Zebadaia, na Asahel, na Shemiramot, na Jehonatan, na Adonaija, na Tobaija, na Tob-Adonaija, ndi Livai; ha na Elishama na Jehoram, bú ndi-nchu-àjà.
- ⁹ Ha we zí ihe na Juda, nēji akwukwọ iwu Jehova n'aka-ha; ha we nēje obodo nile nke Juda buruburu, we nēzị ihe n'etiti ndi Juda.
- ¹⁰ Oké egwu Jehova we dikwasi ala-eze nile nke ala nile nke di Juda buruburu, ha ebusoghi kwa Jehoshafat agha.
- ¹¹ Ufọdu nime ndi Filistia weta-kwa-ra Jehoshafat onyinye-inata-iru-oma, na ọla-ọcha ọfufè; ndi Arebia nēweta-kwa-ra ya ịgwè ewu na aturu, nnù ebulu iri-na-iteghete na ọgu ise, na nnù nkpi iri-na-iteghete na ọgu ise.
- ¹² Jehoshafat we nāga n'iru we di ike ri nne; o we wue nime Juda ulo uku na obodo nchikọbata-ihe.
- ¹³ O nwe-kwa-ra ije-ozí bara uba n'obodo Juda nile, na ndikom agha nime Jerusalem, ha bu ndi-dike bu dínkpà.
- ¹⁴ Ma ndia bu ngukọta-ha dika ulo nke ndi bu nna-ha si di: nke Juda, ndi-isi usu nnù ndikom abua na ọgu iri; Adna, bú onye-isi, ya na orú nnù ndikom orú uzọ na uzọ iri-na-asa na nnu iri, ndi-dike bu dínkpà:
- ¹⁵ onye so ya bu Jehohanan, bú onye-isi, ya na orú nnù ndikom orú uzọ na uzọ iri-na-ise:
- ¹⁶ onye so ya bu Amasaia nwa Zikri, onye were afo-ofufo nye Jehova onwe-ya; ya na orú nnù ndikom orú uzọ na uzọ ise, ndi-dike bu dínkpà:
- ¹⁷ ndi sitere na Benjamin; otù dike bu dínkpà, bú Elaiada, ya na orú nnù ndikom orú uzọ na uzọ ise, ndi nāchi uta na ọta:
- ¹⁸ onye so ya bu Jehozabad, ya na orú nnù ndikom orú uzọ na uzọ abua na nnù iri, ndi ejikere nke usu-ndi-agma.
- ¹⁹ Ndia bu ndi nējere eze ozi, nāgughi ndi ahu eze tiyere n'obodo nile ewusiri ike nime Juda nile.

ISI 18

Jehoshafat we nwe àkù na nsopuru n'uba; o we ghọ ọgọ Ehab.

- ² Mbe arọ ufọdu gwusiri ọ ridakuru Ehab, rue Sameria. Ehab we buere ya aturu na ehi n'uba, bu-kwa-ra ndi ya na ha yikoro, o we kpalie ya irigoru Remot-gilead.
- ³ Ehab, bú eze Israel, we si Jehoshafat, bú eze Juda, Ị gēsom je Remot-gilead? Ọ we si ya, Dika m'di, otú a ka i di, ndim di kwa ka ndi-gi; ayi gānoye-kwa-ra gi n'agma ahu.
- ⁴ Jehoshafat we si eze Israel, Biko, buru uzọ ju ase okwu Jehova.
- ⁵ Eze Israel we chikọta ndi-amuma, bú nnù ndikom, si ha, Àyi gējeru Remot-gilead ibu agha, ma-ọbu #m'gārapu? Ha we si, Rigo; Chineke gēnye kwa ya n'aka eze.
- ⁶ Jehoshafat we si, Ọ dighi onye-amuma Jehova nọ n'ebe a tiyere ndia, ka ayi we jua ase n'aka-ya?
- ⁷ Eze Israel we si Jehoshafat, Otù nwoke ọzọ di kwa iju Jehova ase n'aka-ya: ma mu onwem kporọ ya asi; n'ihì na ọ dighi-ebu amuma ezi ihe bayerem, kama nke ihe ọjọ ubochi-ya nile: onye ahu bu Maikaia nwa Imla. Jehoshafat we si, Ka eze ghara ikwu otú a.
- ⁸ Eze Israel we kpọ otù onye nēje ozi, si, Me ka Maikaia nwa Imla bia ọsọsọ.
- ⁹ Ma eze Israel na Jehoshafat, bú eze Juda, nānọkwasi, nwoke ọ bula n'uche-eze-ya, yiri

uwe-ha, ha we nọdu n'ebe-nzọcha-ọka n'oghere ọnu-uzọ-ama Sameria; ndi-amuma nile nēbu kwa amuma n'iru ha.

10 Zedakaia nwa Keneana we mere onwe-ya mpi ígwè, si, Otú a ka Jehova siri, Ndia ka i gēji sọ Siria, rue m̀be agēme ka ha gwusia.

11 Ndi-amuma nile nēbu kwa amuma otú a, si, Rigorue Remot-gilead, ka ihe ga-kwa-ra gi nke-oma: Jehova enyewo kwa ya n'aka eze.

12 Ma onye-ozí ahu nke jere ikpọ Maikaia gwara ya okwu, si, Le, okwu nile nke ndi-amuma, dika otù ọnu, nēkwuru eze ezi ihe: biko, ka okwu-gi di kwa ka okwu otù onye nime ha, gi kwu kwa ezi ihe.

13 Maikaia we si, Jehova nādi ndu, n'ezie ihe Chinekem gāsi, nke ahu ka m'gēkwu.

14 O we biakute eze, eze we si ya, Maikaia, àyi gējeru Remot-gilead ibu agha, ma-ọbu #m'gārapu? Ọ si, Rigonu, ka ihe ga-kwa-ra unu nke-oma; agēnye kwa ha n'aka-unu.

15 Eze we si ya, Ùbò ole ka mu onwem ganāba gi iyi ka i ghara igwam ihe ọ bula ma-ọbughi ezi-okwu n'aha Jehova?

16 Ọ si, Ahurum Israel nile ka ha ọasaworo n'ugwu, dika ígwè aturu nēnweghi onye-ọzùzù: Jehova we si, Ọ dighi onye nwe ndia; ka ha laghachi, nwoke ọ bula n'ulo-ya n'udo.

17 Eze Israel we si Jehoshafat, Àsighm i na ọ gaghi-ebu amuma ezi ihe bayerem, kama nke ihe ọjọ?

18 Ọ si, N'íhi nka nurunu okwu Jehova: ahurum Jehova ka Ọ nānọkwasi n'oché-eze-Ya, na usu-ndi-agma nke elu-igwe nile ka ha nēguzo n'aka-nri-Ya na n'aka-ekpe-Ya.

19 Jehova we si. Ònye gārafu Ehab, bú eze Israel, ka o we rigo, da na Remot-gilead? Otù onye nke nēkwu okwu we si otú a, onye ọzọ nke nēkwu okwu si kwa otú a.

20 Mọ ahu we puta, guzo n'iru Jehova, si, Mu onwem gārafu ya. Jehova we si ya, Gini ka i gēji?

21 Ọ si, M'gāpu, buru mọ okwu-ugha n'ọnu ndi-amuma-ya nile. Ọ si, I gārafu ya, i gēnwe kwa ike: pua, me otú a.

22 Ma uụ a, le, Jehova etiyewo mọ okwu-ugha n'ọnu ndi-amuma-gi ndia; Jehova ekwuwo kwa ihe ọjọ bayere gi.

23 Zedekaia nwa Keneana we biarue nso, tie Maikaia aka na òtì, si, Òle uzọ Mọ Jehova siri n'ebe m'nọ gabiga igwa gi okwu?

24 Maikaia we si, Le, i ganāhu n'ubochi ahu, m̀be i gābà n'ime-ulo nke di n'ime-ulo izo onwe-gi.

25 Eze Israel we si, Kurunu Maikaia, me ka ọ laghachikuru Emon, bú onye-isi obodo, laghachikuru kwa Joash, bú nwa eze,

26 unu gāsi kwa, Otú a ka eze siri, Tiyeu onye a n'ulo-nkpọrọ, me ka o rie nri nmebu, ñu kwa miri nmebu, rue m̀be m'gālaghachi n'udo.

27 Maikaia we si, Ọ buru na i laghachi ma-ọli n'udo, Jehova ekwughi okwu n'ọnum. Ọ si, Nurunu, ndi nile n'ua, unu nile.

28 Eze Israel na Jehoshafat, bú eze Juda, we rigorue Remot-gilead.

29 Eze Israel we si Jehoshafat, M'gēnwoghari onwem, ba n'agma; ma gi onwe-gi yikwasi uwe-gi. Eze Israel we nwogharia onwe-ya; ha we ba n'agma.

30 Ma eze Siria nyere ndi-isi uọ-ala o nwere iwu, si, Unu ebusola onye ntà ma-ọbu onye uku agha, kama ọ bu eze Israel, nání ya.

31 O rue, m̀be ndi-isi uọ-ala huru Jehoshafat, na ha onwe-ha siri, Eze Israel ka ọ bu. Ha we chigharia ibuso ya agha: Jehoshafat we tie nkpu, Jehova we yere ya aka; Chineke we kpalie ha isi n'ebe ọ nọ pua.

³² O rue, m̀be ndi-isi ùb̀o-ala huru na ọ bughị eze Israel, ha we si n'iso ya laghachi.

³³ Ma otù nwoke dọrọ uta-ya nāmaghi onye ọ bu, we ́ata eze Israel n'etiti njikọ ihe-agha-ya na uwe-agha-ya: o we si onye-ùb̀o-ala-ya, Chigharia aka-gi, me ka m'si n'omuma-ulo-ikwū pua; n'ihị na ọria nāriam.

³⁴ Agha we la elu n'ubochi ahu: eze Israel we guzogide onwe-ya n'ùb̀o-ala-ya imegide Siria rue anyasi: ọ we nwua m̀be anyanwu nāda.

ISI 19

Jehoshafat, bú eze Juda, we laghachi n'ulo-ya n'udo, rue Jerusalem.

² Jihu nwa Hanani, bú onye-ọhu-uzọ, we pua izute ya, ọ si eze, bú Jehoshafat, Ò kwesiri gi iyere onye nēmebi iwu aka? ọ bu kwa ndi nākpọ Jehova asì ka i nāhu n'anya? ma n'ihị ihe a iwe dikwasi gi site n'iru Jehova.

³ Otú ọ di, achọtawo ezi ihe n'aka-gi, n'ihị na i mewo ka Asherot si n'ala nka gabiga, i we dozie obi-gi ichọ Chineke.

⁴ Jehoshafat we biri na Jerusalem: o we jeghachi pua jegharia n'etiti ndi-ya site na Bia-sheba rue ugwu Efraim, me ka ha laghachikute Jehova, bú Chineke nke ndi bu nna-ha.

⁵ O we guzo ndi-ikpe n'ala-ya n'obodo nile ewusiri ike nke Juda, n'obodo n'obodo,

⁶ ọ si ndi-ikpe, Lenu ihe unu onwe-unu nēme: n'ihị na ọ bughị madu ka unu nēkpere ikpe, kama ọ bu Jehova; Ọ nọye-kwa-ra unu n'okwu ikpe-unu.

⁷ Ma ùb̀u a ka oké egwu Jehova dikwasi unu; lezienu anya, me ya: n'ihị na ọ dighi ajọ omume, ma-ọbu ihu-madu-iru-oma, ma-ọbu inara-ihe-iri-ngo, di nime Jehova, bú Chineke-ayi.

⁸ Ọzọ kwa, nime Jerusalem ka Jehoshafat guzoro ufodu nime ndi Livai na ndi-nchu-àjà, na ufodu nime ndi-isi ulo nke ndi bu nna nke Israel, ikpe ikpe Jehova, na idozi ise-okwu. Ha we laghachi na Jerusalem.

⁹ O nye ha iwu, si, Otú a ka unu gēme n'egwu Jehova, na n'ikwesi-ntukwasi-obi, na n'obi zuru okè.

¹⁰ Ma m̀be ise-okwu ọ bula gēru unu nti site n'umu-nne-unu ndi bi n'obodo-ha, n'etiti ọbara na ọbara, n'etiti iwu na ihe enyere n'iwu, na ukpuru na ikpé, unu gēme kwa ka ha ghọta, ka ikpe we ghara ima ha n'ebe Jehova nọ, iwe ewe dikwasi unu, dikwasi kwa umu-nne-unu: otú a ka unu gēme, ikpe agaghi-ama kwa unu.

¹¹ Ma, le, Amaraia, bú onye-isi-nchu-àjà, bu onye-isi-unu n'okwu ọ bula nke Jehova; Zebadaia nwa Ishmael, bú onye-ndú ulo Juda, bu onye-isi-unu n'okwu ọ bula nke eze: ndi Livai gābu kwa ndi-odozi-okwu n'iru unu. Dinu ike, me; ka Jehova nọye-kwa-ra ezi madu.

ISI 20

O rue, m̀be ihe ndia gasiri, na umu Moab, na umu Amon, ha na ufodu site na ndi ọzọ, biara imegide Jehoshafat n'agha.

² Madu ufodu we bia gosi Jehoshafat, si, Ìgwè madu bara uba esiwo n'ofè oké osimiri, site na Siria, bia imegide gi; ma, le, ha nọ nime Hazazon-tema (nke bu En-gedi).

³ Jehoshafat we tua egwu, che iru-ya ichọ Jehova; o we kpọsa obubu-ọnu na Juda nile.

⁴ Juda we chikọta onwe-ha ichọ iye-aka site n'aka Jehova: ọbuná site n'obodo nile nke Juda ka ha biara ichọsi Jehova ike.

⁵ Jehoshafat we guzo nime nkpọkọta Juda na Jerusalem, n'ulo Jehova, n'iru ogige ọhu;

⁶ ọ si, Jehova, bú Chineke nke nna-ayi-hà, ọ bughi Gi onwe-gi bu Chineke n'elu-igwe? ọ bughi Gi onwe-gi nāchi kwa ala-eze nile nke mba nile? ọ bu kwa n'aka-Gi ka ume na idi-ike di, ọ dighi kwa onye gēguzo onwe-ya n'ebe I nọ.

⁷ Ọ bughi Gi onwe-gi, Chineke-ayi, napuru ndi bi n'ala nka ala-ha n'iru ndi-Gi, bú Israel, were ya nye nkpuru Abraham, bú onye nāhu Gi n'anya, rue m̀be ebighi-ebi?

⁸ Ha we biri nime ya, wuere Gi ebe nsọ nime ya nye aha-Gi, si,

⁹ Ọ buru na ihe ọjọ abiakwasi ayi, bú mma-agma ikpé, ma-ọbu ajoyia nēfe efe, ma-ọbu oké unwu, ayi gēguzo n'iru ulo a, na n'iru Gi, (n'ihina aha-Gi di n'ulo a,) si na nkpaụ-ayi tikue Gi, I gānu kwa, zọputa.

¹⁰ Ma ụbụ a, le, umu Amon na Moab na ugwu Sia, ndi I nēkweghi Israel ka ha bakuru ha, m̀be ha nēsi n'ala Ijipt bia, kama ha si n'ebe ha nọ wezuga onwe-ha, ha ekpochapughi kwa ha;

¹¹ ma, le, otú ndi ahu nēnyeghachi ayi, n'ibia ichupu ayi n'ihe-nnweta-Gi, nke I meworo ka ayi nweta.

¹² Chineke-ayi, ị gaghi-ekpe ha ikpe? n'ihina ike adighi nime ayi n'iru ịgwè madu a bara uba nke nābia imegide ayi; ayi onwe-ayi amaghi kwa ihe ayi gēme: kama ọ bu Gi ka anya-ayi nādikwasi.

¹³ Juda nile nēguzo kwa n'iru Jehova, ha na umu-ntakiri-ha, na ndinyom-ha, na umu-ha.

¹⁴ Ma Mọ Jehova dikwasiri Jahaziel nwa Zekaraia, nwa Benaia, nwa Jeiel, nwa Matanaia, bú onye Livai, onye sitere n'umu Esaf, n'etiti nkpọkọta ahu;

¹⁵ ọ si, Nānu nti, Juda nile, na ndi bi na Jerualem, na eze-ayi, bú Jehoshafat, otú a ka Jehova siri unu, Unu onwe-unu atula egwu, unu atu-kwa-la ụjọ n'iru ịgwè madu a bara uba; n'ihina ọ bughi unu nwe agha nka, kama ọ bu Chineke nwe.

¹⁶ Echi ridanu imegide ha: le, ha nārigo n'uzọ-nrigo Ziz; unu gāchọta kwa ha na nsọtu ndagwurugwu, n'iru ọzara Jeruel.

¹⁷ Ọ bughi unu gēnwe ibu agha n'agha nka: guzonu onwe-unu, guzo, hu nzọputa Jehova n'etiti unu, Juda na Jerusalem: unu atula egwu, unu atu-kwa-la ụjọ: echi pukurunu ha; Jehova nọye-kwa-ra unu.

¹⁸ Jehoshafat we rube isi kpuchie iru-ya n'ala: Juda nile na ndi bi na Jerusalem da-kwa-ra n'ala n'iru Jehova, ikpọ isi ala nye Jehova.

¹⁹ Ndi Livai, bú ndi sitere n'umu ndi Kohat na ndi sitere n'umu ndi Kora, we bilie ito Jehova, bú Chineke Israel, n'olu di uku ri nne.

²⁰ Ha we bilie n'isi-ututu, pua ba n'ọzara Tekoa: ma m̀be ha nāpu, Jehoshafat guzoro, si, Nurunum, Juda, na ndi bi na Jerusalem; kwerenu na Jehova, bú Chineke-unu, unu gēkwesi kwa ntukwasi-obi; kwerenu na ndi-amuma-Ya, ihe gāga-kwa-ra unu nke-oma.

²¹ O we me ka ndi-ya dua ya ọdu, o we guzo ndi nābuku Jehova abụ, ndi nēto kwa ima-nma nke idi-nsọ, m̀be ha nāpu n'obodo n'iru ndi ejikere agha, si, Kelenu Jehova; n'ihina rue m̀be ebighi-ebi ka ebere-Ya di.

²² Ma na m̀be ha malitere iti nkpu na ito otuto, Jehova tiyere ndi nēru nbì imegide umu Amon na Moab na ugwu Sia, bu ndi nābakuru Juda; ewe tiḅue ha.

²³ Umu Amon na Moab we guzo imegide ndi bi n'ugwu Sia, iwezuga ha ka ebibie ha na ikpochapu ha: m̀be ha mere ka ndi bi na Sia gwusia, ha we yere onwe-ha aka, nwoke na ibe-ya, ibibi onwe-ha.

²⁴ Juda we biarue ulo-nche, rue ọzara, ha we le ịgwè madu ahu anya; ma, le, ha bu ozu ozu daworo n'ala, ọ dighi kwa onye ọapuru aḅapu.

²⁵ Jehoshafat na ndi-ya we bia iluta ihe-nkwata-ha n'agha, ha we hu n'etiti ha ma àkù ma ozu ma ihe di oké ọnu-ahia n'uba, ha we napusia onwe-ha ihe, kari nke ha nwere ike ibū:

ha we nọ ubọchi atọ nāluta ihe-nkwata n'agha, n'ihì na ihe bara uba ka ọ bu.

²⁶ Ma n'ubọchi nke-anọ ha kpọkọtara onwe-ha na ndagwurugwu Beraka; n'ihì na n'ebe ahu ka ha gọziri Jehova: n'ihì nka ka ha kpọrọ aha ebe ahu, Ndagwurugwu Bekara, rue ta.

²⁷ Ha we lata, nwoke ọ bula nke Juda na Jerusalem, Jehoshafat nāga kwa n'iru ha, iwere ọ̀nù lata na Jerusalem; n'ihì na Jehova mere ka ha ñuria ọ̀nù n'iru ndi-iro-ha.

²⁸ Ha we chiri une, na ubọ-akwara, na opì, biarue Jerusalem rue ulo Jehova.

²⁹ Oké egwu Chineke we dikwasi ala-eze nile nke ala nile ọzọ, m̀be ha nuru na Jehova busoro ndi-iro Israel agha.

³⁰ Ala-eze Jehoshafat we di jū: n'ihì na Chineke-ya mere ka o zuru ike buruburu.

³¹ Jehoshafat we buru eze Juda: ọ ́bara orú arọ na iri na ise m̀be ọ malitere ibu eze; o we buru eze orú arọ na ise nime Jerusalem: aha nne-ya bu Azuba nwa-nwayi Shilhi.

³² O jere ije n'uzọ Esa nna-ya, o sighi kwa nime ya wezuga onwe-ya, nēme ihe ziri ezi n'anya Jehova.

³³ Nání na ewezugaghi ebe di elu; ma rue úbọ a ndi Juda edozighi obi-ha nye Chineke nke ndi bu nna-ha.

³⁴ Ma ihe nile Jehoshafat mere nke fọduru, nke-mbu na nke-ikpe-azu, le, edewo ha n'akwukwọ ihe emere nke Jihu nwa Hanani, onye etiyere aha-ya n'akwukwọ ndi-eze Israel.

³⁵ Ma m̀be ihe ndia gasiri, Jehoshafat, bú eze Juda, jikọrọ onwe-ya na Ehazaia, bú eze Israel; onye ahu nēmebi iwu n'omume-ya:

³⁶ o we jikọ onwe-ya na ya ime úbọ ijeru Tashish: ha we me úbọ ahu n'Ezion-geba.

³⁷ Elieza nwa Dodavahu nke Marisha we bu amuma megide Jehoshafat, si, N'ihì na i jikọrọ onwe-gi na Ehazaia, Jehova etipúwo ihe i mere. Ewe tiwa úbọ ahu nile, ha enweghi kwa ike ijeru Tashish.

ISI 21

Jehoshafat we so nna-ya-hà dina n'ọnwu, elìe ya n'ebe elìri nna-ya-hà n'obodo Devid: Jehoram nwa-ya we buru eze n'ọ̀nọdu-ya.

² O nwe-kwa-ra umu-nne-ndikom, bú umu Jehoshafat, aha-ha bu Azaraia, na Jehiel, na Zekaraia, na Azaraia, na Maikael, na Shefataia: ndia nile bu umu-ndikom Jehoshafat, bú eze Israel.

³ Nna-ha we nye ha ọtutu onyinye, nke ọla-ọcha, na nke ọla-edo, na nke ihe di oké ọnu-ahia, ha na obodo ewusiri ike nime Juda: ma ala-eze ka o nyere Jehoram, n'ihì na onye ahu bu ọkpara.

⁴ Jehoram we bilie ibu onye-isi ala-eze nna-ya, o we me onwe-ya ka ọ di ike, were mma-agma ́bue umu-nne-ya ndikom nile, ọzọ kwa, o ́buru ufọdu nime ndi-isi Israel.

⁵ Orú arọ na iri na abua ka Jehoram ́bara m̀be ọ malitere ibu eze; o we buru eze arọ asatọ na Jerusalem.

⁶ O je ije n'uzọ ndi-eze Israel, dika ulo Ehab mere: n'ihì na ọ bu nwa-nwayi Ehab ka ọ nwere na nwunye: o we me ihe jọrọ njọ n'anya Jehova.

⁷ Ma Jehova ekweghi ibibi ulo Devid, n'ihì ọ́bụba-ndu ahu Ya na Devid mere, dika Ọ si-kwa-ra na Ọ gēnye ya oriọna, nye kwa umu-ya, ubọchi nile.

⁸ N'ubọchi-ya ka Edom siri n'okpuru aka Juda jehie, mere onwe-ha eze.

⁹ Jehoram we gabiga, ya na ndi-isi-ya, úbọ-ala-ya nile so-kwa-ra ya: o rue na o biliri n'abali, tíbue Edom ndi nā́ba ya buruburu, ha na ndi-isi úbọ-ala.

- ¹⁰ Edom we si n'okpuru aka Juda jehie, rue ta: m̀be ahu ka Libna siri n'okpuru aka-ya jehie n'otù m̀be ahu: n'ihì na ọ rapuru Jehova, bú Chineke nke nna-ya-hà.
- ¹¹ Onye ahu me-kwa-ra ebe di elu n'ugwu nile nke Juda, we me ndi bi na Jerusalem ka ha kwa iko, ọ rafu-kwa-ra Juda.
- ¹² Odide-akwukwọ we si n'aka Elaija, bú onye-amuma, biakute ya, si, Otú a ka Jehova, bú Chineke nke Devid nna-gi, siri, N'ihì na i jeghi ije n'uzọ nile nke Jehoshafat nna-gi, ma-ọbu n'uzọ nile nke Esa, bú eze Juda;
- ¹³ kama i jewo ije n'uzọ ndi-eze Israel, me Juda na ndi bi na Jerusalem ka ha kwa iko, dika ulo Ehab mere ka akwa iko; ọzọ kwa, umu-nne-gi ndikom, bú ulo nna-gi, ndi di nma kari gi onwe-gi, ka i ọworo:
- ¹⁴ Ie, Jehova nēti ihe-otiti uku n'etiti ndi-gi na n'etiti umu-gi, na n'etiti ndinyom-i, na n'etiti àkù-gi nile:
- ¹⁵ gi onwe-gi kwa, O gēji ọtutu ọria, n'ọria ngiri-afọ-gi, tie gi, rue m̀be ngiri-afọ-gi gāputa site n'ọria ahu kwa-ubọchi.
- ¹⁶ Jehova we kpote mọ nke ndi Filistia, na nke Arebia, ndi nọ n'akuku ndi Etiopia, imegide Jehoram:
- ¹⁷ ha we rigo imegide Juda, we tipúe ya, dọta àkù nile ahuru n'ulo eze, na umu-ya ndikom kwa, na ndinyom-ya, n'agha; ọ dighi kwa nwa-nwoke ọduru ya, ọ bu nání Jehoahaz, bú nke-ntà nime umu-ya ndikom.
- ¹⁸ Ma m̀be ihe nile a gasiri Jehova were ọria nke nādighi ngwọta tie ya na ngiri-afọ-ya.
- ¹⁹ O rue, m̀be ọtutu ubọchi gasiri, ọbuná na m̀be ọgwugwu arọ abua gasiri, na ngiri-afọ-ya putara n'ọria-ya, o we nwua n'ajọ ọria. Ma ndi-ya esureghi nsure-ọku nye ya dika nsure-ọku nke nna-ya-hà.
- ²⁰ Orú arọ na iri na abua ka ọ ọara m̀be ọ malitere ibu eze, o we buru eze na Jerusalem arọ asatọ: o we la buru onye anāchọsighi ike ka ọ di ndu; ha we lie ya n'obodo Devid, ma ọ bughi n'ìlì ndi-eze.

ISI 22

- N**di bi na Jerusalem we me Ehazaia nwa-ya nke-ntà eze n'ọnọdu ya: n'ihì na usu ndi nāpunara madu ihe, bú ndi soro ndi Arebia ba n'omuma-ulo-ikwū, ọburu ndi nile bu ya okenye. Ehazaia nwa Jehoram, bú eze Juda, we buru eze.
- ² Ọgu arọ abua na abua ka Ehazaia ọara m̀be ọ malitere ibu eze; o we buru eze otù arọ na Jerusalem: ma aha nne-ya bu Atalaia nwa Ọmri.
- ³ Ya onwe-ya je-kwa-ra ije n'uzọ nile nke ulo Ehab: n'ihì na nne-ya bu onye nādu ya ọdu imebi iwu.
- ⁴ O we me ihe ọrọ nọ n'anya Jehova, dika ulo Ehab mere: n'ihì na ndi ahu buru ya ndi nādu ọdu m̀be ọnwu nna-ya gasiri, iwetara ya nbibi.
- ⁵ O jeghari-kwa-ra n'idu-ọdu-ha, we soro Jehoram nwa Ehab, bú eze Israel, ibuso Hazael, bú eze Siria, agha na Remot-gilead: ndi Siria we tiọue Joram.
- ⁶ O we lata ka agwọ ya nime Jezreel n'ihì ntiọu nke ha tiọuru ya na Rema, m̀be o nēbuso Hazael, bú eze Siria, agha. Azaraia nwa Jehoram, bú eze Juda, we rida ihu Jehoram nwa Ehab nime Jezreel, n'ihì na ọ nāria ọria.
- ⁷ Ma o sitere na Chineke, bú nzọda Ehazaia, n'ibiakute Joram: n'ihì na m̀be ọ biara, o we so Jehoram pukuru Jihu nwa Nimshi, onye Jehova tere manu ibipu ulo Ehab.
- ⁸ O rue, m̀be Jihu nēme ulo Ehab ihe ekpere n'ikpe, na ọ huru ndi-isi Juda, na umu-

ndikom nke umu-nne Ehazaia, ndi nējere Ehazaia ozi, o we ọue ha.

⁹ O we ọọ Ehazaia, ha we jide ya, (ma onye ahu nēzo onwe-ya nime Sameria,) ha we me ka ọ biakute Jihu, me ka ọ nwua; ha we lie ya, n'ihì na ha siri, Nwa Jehoshafat ka ọ bu, onye were obi-ya nile ọọ Jehova. Ma ulo Ehazaia enweghi onye nwere ike ijide ala-eze.

¹⁰ Mọe Atalaia, bú nne Ehazaia, huru na nwa-ya nwoke anwuwo, o bilie, me ka nkpuru nile la n'iyi, bú ndi nwe ala-eze ulo Juda.

¹¹ Ma Jehoshabeat, bú nwa-nwayi eze, were Joash nwa-nwoke Ehazaia, zupu ya n'etiti umu-ndikom eze ndi anēme ka ha nwua, o were ya na nwayi nēnye ya ara, tiye ha n'ime-ulo nke ihe-ndina. Jehoshabeat nwa-nwayi eze, bú Jehoram, nwunye Jehoiada, bú onye-nchu-àjà, (n'ihì na nwayi ahu bu nwa-nne Ehazaia,) we zopu ya n'iru Atalaia, o we ghara ime ka ọ nwua.

¹² O we ọọ n'aka-ha n'ulo Chineke nēzo onwe-ya arọ isi: Atalaia we buru eze ala ahu.

ISI 23

Ma n'arọ nke-asa Jehoiaba mere onwe-ya ka ọ di ike, o we chita ndi-isi usu nile nke ọgu ndikom ise, bú Azaraia nwa Jehoram, na Ishmael nwa Jehohanan, na Azaraia nwa Obed, na Maaseia nwa Adaia, na Elishafat nwa Zikri, me ka ya na ha ọa ndu.

² Ha we nāga buruburu nime Juda, chikọputa ndi Livai n'obodo nile nke Juda, na ndi-isi ulo nke ndi bu nna nke Israel, ha we biarue Jerusalem.

³ Nkọkọta ahu nile na eze we ọa ndu n'ulo Chineke. Ọ si ha, Le, nwa eze gābu eze, dika Jehova kwuwo bayere umu Devid.

⁴ Nka bu ihe unu gēme: otù uzọ n'uzọ atọ nime unu, bú ndi nābà nime n'ubọchi-izu-ike, bú nke ndi-nchu-àjà na nke ndi Livai, gābu ndi-ọnu-uzọ-ama nke nbata-uzọ nile;

⁵ otù uzọ n'uzọ atọ gānọ kwa n'ulo eze, otù uzọ n'uzọ atọ kwa n'ọnu-uzọ-ama nke ntọ-ala: ndi Juda nile gānọ kwa n'ogige ulo Jehova nile.

⁶ Ma ka onye ọ bula ghara ibà n'ulo Jehova, ọ bu nání ndi-nchu-àjà, na ndi n'etiti ndi Livai ndi nēje ozi; ndi ahu gābà, n'ihì na ndi nsọ ka ha bu: ma ndi Juda nile gēdebe ihe-ndebe ulo Jehova.

⁷ Ndi Livai gānọ kwa eze buruburu, nwoke ọ bula na ihe-agha-ya n'aka-ya; ma onye nābata n'ulo, ka eme ka ọ nwua: unu nọye-kwa-ra eze mọe ọ nābà nime, na mọe ọ nāpu n'èzí.

⁸ Ndi Livai na Juda nile we me dika ihe nile si di nke Jehoiada, bú onye-nchu-àjà, nyere n'iwu: ha we chiri, nwoke ọ bula ndikom-ya, bú ndi nābà nime n'ubọchi-izu-ike, ha na ndi nāpu apu n'ubọchi-izu-ike; n'ihì na Jehoiada, bú onye-nchu-àjà, emeghi ka òkè di iche iche pua n'ije-ozì-ha.

⁹ Jehoiada, bú onye-nchu-àjà, we nye ndi-isi usu nile nke ọgu ndikom ise ube, na ọta, na ọta ntà, nke eze, bú Devid, nwereri, nke di n'ulo Chineke.

¹⁰ O guzo ndi Juda nile, nwoke ọ bula na ihe-agha-ya n'aka-ya, site n'akuku aka-nri ulo ahu rue akuku aka-ekpe ulo ahu, n'akuku ebe-ichu-àjà na n'akuku ulo, n'akuku eze buruburu.

¹¹ Ha we me ka nwa eze puta, ha we kpube ya okpu-eze, nye ya ihe-àmà, me ya eze: Jehoiada na umu-ya ndikom we te ya manu; ha we si, Ka eze di ndu.

¹² Atalaia we nu olu ndi Juda ka ha nāọa ọsọ nēto kwa eze, o we biakute ndi ahu n'ulo Jehova:

¹³ ọ hu, ma, le, eze nēguzo n'akuku ogidi-ya na nbata, ndi-isi na opì-ha di kwa n'akuku

eze; ndi nile nke ala ahu n̄uri-kwa-ra ọ́nụ, fùà opì; ndi-ọ̀bù-abù ji kwa ihe abù kpọ, ndi nēme ka amara ito otuto nọ kwa. Atalaia we dọwa uwe-ya nile, si, Nkekọta imegide eze, nkekọta imegide eze.

¹⁴ Jehoiada, bú onye-nchu-àjà, we me ka ndi-isi usu nile nke ọ́gu ndikom ise puta, bú ndi-nlekọta usu-ndi-agma, si ha, Menu ka ọ́ pua ba n'etiti ariri; ma onye nābiaso ya n'azu, ka ewere mma-agma me ka ọ́ nwua:n'ihì na onye-nchu-àjà siri, Unu emela ka ọ́ nwua n'ulo Jehova.

¹⁵ Ha we doro ya onwe-ha n'akuku abua; o we ba na nbata nke ọ́nu-uzọ-ama inyinya n'ulo eze: ha we me ka ọ́ nwua n'ebe ahu.

¹⁶ Jehoiada we me ọ́bụba-ndu nke di n'etiti ya na ndi Juda nile na eze, na ha gābu ndi Jehova nwere.

¹⁷ Ndi Juda nile we ba n'ulo Beal, kwatue ya, tupia ebe-ichu-àjà-ya nile na onyinyo-ya nile, ha ụ-kwa-ra Matan, bú onye-nchu-àjà Beal, n'iru ebe-ichu-àjà ahu.

¹⁸ Jehoiada we tiye nlekọta nile nke ulo Jehova n'aka ndi-nchu-àjà, bú ndi Livai, ndi Devid kèrè n'òkè ibu ndi-isi ulo Jehova, isure àjà-nsure-ọ́ku nile nke Jehova, dika edeworo ya n'iwu Moses, n'ọ́nù, na n'ibù-abù, site n'aka Devid.

¹⁹ O we guzo ndi-ọ́nu-uzọ-ama n'ọ́nu-uzọ-ama nile nke ulo Jehova, ka onye ruru áru n'uzọ ọ́ bula we ghara ibà nime.

²⁰ O we chiri ndi-isi usu nile nke ọ́gu ndikom ise, na ndi di ike nke-uku, na ndi nāchi achi n'etiti ndi Juda, na ndi nile nke ala ahu, me ka eze si n'ulo Jehova rida: ha we si n'etiti ọ́nu-uzọ-ama nke di n'elu ba n'ulo eze, me ka eze nọkwasi n'ochè-eze nke ala-eze.

²¹ Ndi nile nke ala ahu we n̄uria ọ́nụ, obodo ahu di-kwa-ra jū: ha we were mma-agma me ka Atalaia nwua.

ISI 24

Joash bara arọ asa m̀be ọ́ malitere ibu eze; o we buru eze ọ́gu arọ abua na Jerusalem: aha nne-ya bu Zibia nke Bia-sheba.

² Joash we me ihe ziri ezi n'anya Jehova ubọchi nile nke Jehoiada, bú onye-nchu-àjà.

³ Jehoiada we lutara ya ndinyom abua; o we mua umu-ndikom na umu-ndinyom.

⁴ O rue, m̀be ihe ndia gasiri, na ọ́ di n'obi Joash ime ka ulo Chineke di ọ́hu.

⁵ O we chikọta ndi-nchu-àjà na ndi Livai, si ha, Puanu, jerue obodo nile nke Juda, chikọputa ego n'Israel nile ime ka ulo Chineke-unu di ike kwa-arọ, unu onwe-unu kwa, menu ngwa ime ihe ahu. Ma ndi Livai emeghi ngwa.

⁶ Eze we kpọ Jehoiada, bú onye-isi, si ya, Gini mere i jughi ndi Livai ka ha si na Juda, si kwa na Jerusalem, webata ùtú nke Moses, bú orù Jehova, na nke nkpọkọta nke Israel, nke diri ulo-ikwū ihe-àmà?

⁷ N'ihì na Atalaia, bú nwayi ahu nēmebi iwu, umu-ya ndikom tipúru ulo Chineke; ọ́zọ kwa, ha were ihe nsọ nile nke ulo Jehova nye Bealim.

⁸ Eze we gwa ha, ha we me otù ịbe, dọba ya n'ọ́nu-uzọ-ama ulo Jehova n'èzí.

⁹ Ha we kpọsa na Juda na nime Jerusalem, ka ewebatara Jehova utu nke Moses, bú orù Chineke, tukwasiri Israel n'ọ́zara.

¹⁰ Ndi-isi nile na ndi Juda nile we n̄uria ọ́nụ, webata ihe, tubà ya n'ịbe ahu, rue m̀be ha nyebiri.

¹¹ O rue, m̀be ebubatara ịbe ahu n'ulo-nlekọta eze site n'aka ndi Livai, m̀be ha hu-kwa-ra na ego ahu riri nne, na ode-akwukwọ́ eze na onye-nlekọta nke onye-isi-nchu-àjà biara,

wupu ihe di n'ìbè, bûru ya, bughachi ya n'ònođu-ya. Otú a ka ha mere kwa-ubochi, ha we chikòta ego n'uba.

12 Eze na Jehoiada we were ya nye ndi nēje ozi òfùfè ulo Jehova; ha we nēgo ndi nāwa nkume na ndi-òkà n'osisi ime ka ulo Jehova di òhu, ha were kwa ya nye ndi-òkà n'ígwè na òla ime ka ulo Jehova di ike.

13 Ndi nēje ozi ahu we lua òlu, ewe jezue ozi ahu n'aka-ha, ha we guzo ulo Chineke dika òtùtù-ya si di, me ka o sie ike.

14 M̀bè ha lub̀iri, ha we weta n'iru eze na Jehoiada ego fòduru, ha we were ya mere ulo Jehova ihe, bú ihe ozi, na isure àjà-nsure-òku, na ngaji, na ihe òla-edo na òla-òcha. Ha we nēsure àjà-nsure-òku n'ulo Jehova m̀bè nile ubochi nile nke Jehoiada.

15 Jehoiada we ghò agadi, ubochi ndu-ya we ju ya afò, o we nwua; ògu arò isi na iri ka ò b̀ara m̀bè ò nwuru.

16 Ha we l̀ie ya n'obodo Devid n'etiti ndi-eze, n'ìhi na o mere ezi ihe n'Israel, na n'ebe Chineke na ulo-Ya di.

17 Ma m̀bè ònwu Jehoiada gasiri, ndi-isi Juda biara, kpò isi ala nye eze. M̀bè ahu eze gere ha nti.

18 Ha we rapu ulo Jehova, bú Chineke nke ndi bu nna-ha, we fè Asherim na arusi òfùfè: iwe we dikwasi Juda na Jerusalem n'ikpe-òmuma-ha nka.

19 O zite ndi-amuma n'etiti ha, ime ka ha laghachikute Jehova; ha we b̀a àmà megide ha: ma ha ànaghi nti.

20 M̀ò Chineke we were Zekaraia nwa Jehoiada, bú onye-nchu-àjà, kpuchie Onwe-ya dika uwe; o we guzo n'elu n'ebe ndi Juda nò, si ha, Otú a ka Chineke siri; N'ìhi gini ka unu onwe-unu nāgabiga ihe nile Jehova nyere n'iwu, ihe we ghara igara unu nke-òma? n'ìhi na unu arapuwo Jehova, Ò rapuwo kwa unu.

21 Ha we kekòta onwe-ha imegide ya, were nkume tùbue ya, n'ìhi ihe eze nyere n'iwu, n'ogige ulo Jehova.

22 Joash, bú eze, echetaghi kwa ebere nke Jehoiada, bú nna-ya, mere ya, o we b̀ue nwa-ya. Ma m̀bè ò nwuru, ò si, Ka Jehova hu ya, ju ase.

23 O rue, n'òbùbà arò, na usu-ndi-agha Siria rigoro imegide ya: ha we biarue Juda na Jerusalem, bilie ndi-isi nile nke ndi Juda site n'etiti ndi ahu, ha we zigara eze Damaskòs ihe-nkwata-ha nile.

24 N'ìhi na usu-ndi-agha Siria chiri ndikom ole-na-ole bia; Jehova we nye usu-ndi-agha bara uba nke-uku n'aka-ha, n'ìhi na ha rapuru Jehova, bú Chineke nke ndi bu nna-ha. Ha we me Joash ihe nile ekpere n'ikpe.

25 Ma m̀bè ha siri n'ebe ò nò la, (n'ìhi na ha rapuru ya n'òtutu òria,) ndi-orù-ya kekòtara onwe-ha imegide ya n'ìhi òbara umu Jehoiada, bú onye-nchu-àjà, b̀ue ya n'elu ihe-ndina-ya, o we nwua: ha we l̀ie ya n'obodo Devid, ma ha elìghi ya n'ìlì ndi-eze.

26 Ma ndia bu ndi nēkekòta onwe-ha imegide ya; bú Zabad nwa Shimeat nwayi Amon, na Jehozabad nwa Shimrit nwayi Moab.

27 Ma ihe bayere umu-ya ndikom, na iba-uba nke ibu eboro ya, na ntò-ala ulo Chineke, le, edewo ha n'akukò akwukwò ndi-eze. Amazaia nwa-ya we buru eze n'ònođu ya.

ISI 25

Amazaia b̀ara orú arò na ise m̀bè ò malitere ibu eze; o we buru eze orú arò na iteghete nime Jerusalem: aha nne-ya bu Jehoadan nke Jerusalem.

2 O me ihe ziri ezi n'anya Jehova, nání na o wegbi obi zuru okè me ya.

- ³ O rue, m̀be ala-eze di ike n'ebe ọ nọ, na o ́buru ndi-orú-ya ndi tíburu eze, bú nna-ya.
- ⁴ Ma o meghe ka umu-ha nwua, kama o mere dika ihe edeworo n'iwu n'akwukwọ Moses, nke Jehova nyere n'iwu, si, Ndi bu nna agaghi-anwu n'ọ́nọdu umu-ha, umu agaghi-anwu kwa n'ọ́nọdu ndi bu nna-ha; kama onye ọ bula gānwu nime nmehie nke aka ya.
- ⁵ Amazaia we chikọta Juda, guzo ha dika ulo nke ndi bu nna-ha si di, nye ndi-isi usu nnù ndikom abua na ọgu iri, nye kwa ndi-isi usu ọgu ndikom ise, bú Juda na Benjamin nile: o we gukọta ha, site n'onye ́bara orú arọ we gaba n'iru, o we hu na ha di orú nnù ndikom orú uzọ na uzọ iri-na-asa na nnù iri, bú ndi arọputara arọputa, ndi nāpukuru usu-ndi-agma, ndi nēji ube na ọta.
- ⁶ O we were ọgu talent ọla-ọcha ise go orú nnù ndikom uzọ iri-na-abua na nnù iri, ha bu ndi-dike bu dīnkpà, site n'Israel.
- ⁷ Ma onye nke Chineke biakutere ya, si, Eze, ka usu-ndi-agma Israel ghara iso gi bia; n'ih na Jehova anọyeghe Israel, bú umu nile nke Efraim.
- ⁸ Otú ọ di, gi onwe-gi bia, me ihe, di ike ibu agha: Chineke gēme ka i ghara iso ngongo n'iru onye-iro-gi; n'ih na ike di nime Chineke iye aka na ime ka asu ngongo.
- ⁹ Amazaia we si onye nke Chineke ahu, Ma gini ka ayi gēme bayere ọgu talent ise ahu nke m'nyeworo usu ndi nāpunara madu ihe nke Israel? Onye nke Chineke we si, Jehova nwere ihe inye gi nke bara uba kari.
- ¹⁰ Amazaia we kewapu ha, bú usu ndi nāpunara madu ihe nke siri n'Efraim biakute ya, ka ha laghachi n'ebe-ha: iwe-ha we di ọku nke-uku megide Juda, ha we laghachi n'ebe-ha n'iwe di ọku.
- ¹¹ Amazaia we me onwe-ya ka ọ di ike, o we duru ndi-ya, je Ndagwurugwu Nnù, tíbue umu Sia, orú nnù ndikom na nnù ise.
- ¹² Ma orú nnù ndikom na nnù ise ọzọ ndi di ndu, umu Juda dọtara ha n'agma, me ka ha bia n'elu nkume di elu, ha we si n'elu nkume di elu ahu tuda ha, ewe tupia ha nile.
- ¹³ Ma ndikom nke usu ndi nāpunara madu ihe nke Amazaia zilagara, ka ha ghara iso ya je agha, madere n'obodo nile nke Juda, site na Sameria we rue Bet-horon, tíbue nnù madu asa na ọgu iri nime ha, luta ihe-nluta bara uba n'agma.
- ¹⁴ O rue, m̀be Amazaia latara site na ntíbu ndi Edom, na ọ chibatara chi nke umu Sia, guzoro ha onwe-ya ibu chi, we kpọ isi ala n'iru ha, surere ha ihe-nsure-ọku nēsi ísì uto.
- ¹⁵ Iwe Jehova we di ọku imegide Amazaia, o we zigara ya onye-amuma, nke siri ya, N'ih gini ka i chọworo chi nke ndi ahu, ndi nānaputaghi ndi-ha n'aka-gi?
- ¹⁶ O rue, m̀be ọ nāgwa ya okwu, na eze siri ya, Ọ bu iburu eze onye nādu ọdu ka ayi meworo gi? ra aka; n'ih gini ka agētíbu gi? Onye-amuma ahu we ra aka, si, Amawom na Chineke ezubewo ibibi gi, n'ih na i mewo nka, i geghe kwa idu-ọdum nti.
- ¹⁷ Amazaia, bú eze Juda, we nara idu-ọdu, zigara Joash nwa Jehoahaz, nwa Jihu, bú eze Israel, ozi, si, Bia, ka ayi lerita onwe-ayi anya n'iru.
- ¹⁸ Joash, bú eze Israel, we zigara Amazaia, bú eze Juda, ozi, si, Uke nke di na Lebanon zigara osisi cedar nke di na Lebanon ozi, si, Nye nwam nwoke nwa-gi nwayi na nwunye: anu-ọhia nke di na Lebanon we gabiga, zọpia uke ahu.
- ¹⁹ I siwo, Le, i tíbuwo Edom; obi-gi we bulie gi elu isọpuru onwe-gi: úbu a nọdu n'ulo-gi; n'ih gini ka i nākpali onwe-gi n'ihe ọjọ, ka i we da, gi onwe-gi, na Juda soro gi?
- ²⁰ Ma Amazaia anughe; n'ih na Chineke ka o sitere, ka O we nye ha n'aka ndi-iro-ha, n'ih na ha chọrọ chi Edom.
- ²¹ Joash, bú eze Israel, we rigo; ya onwe-ya na Amazaia, bú eze Juda, we lerita onwe-ha anya n'iru na Bet-shemesh, nke Juda nwere.
- ²² Ewe tíbue Juda n'iru Israel; ha we ́balaga, nwoke ọ bula n'ulo-ikwū-ya.

- ²³ Joash, bú eze Israel, we Jide Amazaia, bu eze Juda, nwa Joash nwa Jehoahaz, nime Bet-shemesh, me ka ọ biarue Jerusalem, we tipue m̀bidi Jerusalem site n'ọnu-uzọ-ama Efraim rue ọnu-uzọ-ama nke nkuku, nnù cubit.
- ²⁴ Ọ chiri ọla-edo na ọla-ọcha nile, na ihe nile ahutara n'ulo Chineke n'aka Obed-edom, na àkù nile nke ulo eze, na ndi edoro na mbe, o we laghachi na Sameria.
- ²⁵ Amazaia nwa Joash, bú eze Juda, we di ndu m̀be ọnwu Joash nwa Jehoahaz, bú eze Israel, gasiri, arọ iri na ise.
- ²⁶ Ma ihe nile nke Amazaia mere nke fọduru, nke-mbu na nke-ikpe-azu, le, èdeghe ihe ahu n'akwukwọ ndi-eze Juda na Israel?
- ²⁷ Ma site na m̀be Amazaia siri n'iso Jehova wezuga onwe-ya ha kekọtara nkekọtamadụ imegide ya nime Jerusalem; o we ́alaga na Lekish: ha we ziga ichuso ya rue Lekish, me ka ọ nwua n'ebe ahu.
- ²⁸ Ha we bute ya n'elu inyinya, lịe ya n'ebe eliri nna-ya-hà n'obodo Juda.

ISI 26

- N**di nile nke Juda we were Uzaia, ma onye ahu ́ara arọ iri na isi, ha we me ya eze n'ọnọdu nna-ya Amazaia.
- ² Ya onwe-ya wuru llot, nyeghachi ya Juda, m̀be eze sorosiri nna-ya-hà dina n'ọnwu.
- ³ Arọ iri na isi ka Uzaia ́ara m̀be ọ malitere ibu eze; o we buru eze ọgu arọ abua na iri na abua nime Jerusalem: aha nne-ya bu Jekilia nke Jerusalem.
- ⁴ O me ihe ziri ezi n'anya Jehova, dika ihe nile si di nke Amazaia nna-ya mere.
- ⁵ O we nọ n'ichọ Chineke n'ubochi Zekaraia, onye nwere nghọta n'ihu Chineke: ma n'ubochi ọ nāchọ Jehova, Chineke mere ka ihe gara ya nke-oma.
- ⁶ O we pua, buso ndi Filistia agha, tipúsia m̀bidi Gat, na m̀bidi Jabne, na m̀bidi Ashdod, o we wue obodo n'ala Ashdod na n'etiti ndi Filistia.
- ⁷ Chineke we yere ya aka imegide ndi Filistia, na imegide ndi Arebia ndi bi na Gua-beal, na Meunim.
- ⁸ Ndi Amon we nye Uzaia onyinye-inata-iru-oma: aha-ya we rue nbata Ijpt; n'ih na o mere onwe-ya ka ọ di ike ri nne.
- ⁹ Uzaia wu-kwa-ra ulo-elu nime Jerusalem n'ọnu-uzọ-ama nkuku, na n'ọnu-uzọ-ama ndagwurugwu, na na nkuku m̀bidi, we me ka ha di ike.
- ¹⁰ O wu-kwa-ra ulo-elu ufọdu n'ọzara, gwue ọtutu olùlù-miri, n'ih na o nwere ọtutu anu-ulo; ma n'ebe di ala ala, ma n'ebe di lari: o nwe-kwa-ra ndi-ọlu-ubi na ndi-ọlu-ubi-vine n'ugwu na nime Kamel; n'ih na ọ bu onye huru ọlu ubi n'anya.
- ¹¹ Uzaia nwe-kwa-ra usu-ndi-agma ndi nēbu agha, ndi nāpukuru usu-ndi-agma n'usu n'usu, dika ọnu-ogugu nke ngukọta-ha si di n'aka Jeiel, bú ode-akwukwọ, na Maaseia, bú odozi-okwu, n'okpuru aka Hananaia, otù onye nime ndi-isi eze.
- ¹² Ọnu-ogugu nile nke ndi-isi ulo nke ndi bu nna, bú ndi-dike bu dīnkpà, di nnù isi na ọgu iri.
- ¹³ Ma n'okpuru aka-ha ka usu nke usu-ndi-agma di, orú nnù ndikom orú uzọ na uzọ iri-na-asatọ na nnù asatọ na ọgu iri-na-ise, ndi nēwere ume nke ndi bu dīnkpà bu agha, iyere eze aka imegide onye-iro.
- ¹⁴ Uzaia we doziere ha, bú usu-ndi-agma nile, ọta, na ube, na okpu-agma, na uwe-agma, na ute, ọbuná rue nkume èbè.
- ¹⁵ O me kwa nime Jerusalem ihe-agma echèputara, bú nchèputa nke onye nēchèputa ihe,

idi n'elu ulo-elu nile, na n'elu nkuku m̀bidi nile, iji ́ba àkú na nkume uku. Aha-ya we pua rue ebe di anya; n'ihì na eyere ya aka n'uzọ di ebube, rue m̀be ọ di ike.

¹⁶ Ma m̀be ọ di ike, obi-ya di elu rue nbibi, o we mekpụ emekpụ megide Jehova, bú Chineke-ya; o we ba n'ulo uku Jehova isure ihe-nsure-ọku nēsì ísì utọ n'elu ebe-ichu-àjà nke ihe-nsure-ọku nēsì ísì utọ.

¹⁷ Azaraia, bú onye-nchu-àjà, we baso ya, ya na ọgu ndi-nchu-àjà anọ nke Jehova, bú ndi-dìnkpà:

¹⁸ ha we guzo imegide Uzaia, bú eze, si ya, Uzaia, ọ bughi gi nwe isurere Jehova ihe-nsure-ọku nēsì utọ, kama ọ bu ndi-nchu-àjà, bú umu Eron, ndi edoworo nsọ isure ihe-nsure-ọku nēsì ísì utọ: pua n'ebe nsọ a; n'ihì na i mekpụwo emekpụ; ọ gaghi-adi-kwa-ra gi ihe nsọpuru site n'aka Jehova, bú Chineke.

¹⁹ Uzaia we wee iwe; ma ihe eji esure ihe-nsure-ọku nēsì ísì utọ di n'aka-ya isure ihe-nsure-ọku nēsì ísì utọ; ma m̀be o nēkosa ndi-nchu-àjà ọnuma, ekpenta wara n'egedege-iru-ya, n'iru ndi-nchu-àjà n'ulo Jehova, n'akuku ebe-ichu-àjà nke ihe-nsure-ọku nēsì ísì utọ.

²⁰ Azaraia, bú onye-isi-nchu-àjà, na ndi-nchu-àjà nile, we le ya anya, ma, le, ya onwe-ya bu onye-ekpenta n'egedege-iru-ya, ha we me ka ọ pua n'ebe ahu n'ima-jijiji; ọzọ kwa, ya onwe-ya mere ngwa ipu apu, n'ihì na Jehova etíbuwo ya.

²¹ Uzaia, bú eze, we buru onye-ekpenta rue ubọchi ọnwu-ya, we biri n'ulo ewupuru ichi, ebe ọ bu onye-ekpenta; n'ihì na ebipuru ya n'ulo Jehova: Jotam nwa-ya we buru onye-isi ulo eze, nēkpe ndi ala ahu ikpe.

²² Ma ihe nile nke Uzaia mere nke fọdurụ, nke-mbu na nke-ikpe-azu, Aisaia nwa Emoz, bú onye-amuma, dere ha n'akwukwọ.

²³ Uzaia we so nna-ya-hà dina n'ọnwu; ha we lịe ya n'ebe eliri nna-ya-hà n'ọhia olìlì nke ndi-eze nwere; n'ihì na ha siri, Onye-ekpenta ka ọ bu: Jotam nwa-ya we buru eze n'ọnọdu ya.

ISI 27

O rú arọ na ise ka Jotam ́bara m̀be ọ malitere ibu eze; o we buru eze arọ iri na isi nime Jerusalem: aha nne-ya bu Jerusha nwa-nwayi Zedok.

² O me ihe ziri ezi n'anya Jehova, dika ihe nile si di nke Uzaia nna-ya mere: nání na ọ baghi n'ulo uku Jehova. Ma ndi Juda nọ nēbibì onwe-ha.

³ Onye ahu wuru ọnu-uzọ-ama ulo Jehova nke di n'elu, o wu-kwa-ra ulo n'uba n'elu m̀bidi Ofel.

⁴ O wu-kwa-ra obodo ufọdu n'ugwu Juda, wu kwa ulo uku na ulo-elu n'oké ọhia.

⁵ Onye ahu buso-kwa-ra eze umu Amon agha, we ka ha ike. Umu Amon we nye ya n'arọ ahu ọgu talent ọla-ọcha ise, na orú nnù cor ọka wheat na nnù ise, na orú nnù cor ọka barley na nnù ise. Nka ka umu Amon nyeghachiri ya, n'arọ nke-abua kwa, na n'arọ nke-atọ.

⁶ Jotam we me onwe-ya ka ọ di ike, n'ihì na o doziri uzọ-ya nile n'iru Jehova, bú Chineke-ya.

⁷ Ma ihe nile nke Jotam mere nke fọdurụ, na agha-ya nile, na uzọ-ya nile, le, edewo ha n'akwukwọ ndi-eze Israel na Juda.

⁸ Orú arọ na ise ka ọ ́bara m̀be ọ malitere ibu eze, o we buru eze arọ iri na isi nime

Jerusalem.

⁹ Jotam we so nna-ya-hà dina n'ònwu, ha we òlè ya n'òbodo Devid: Ehaz nwa-ya we buru eze n'ònoḡdu ya.

ISI 28

O rú arò ka Ehaz ɓara mɓe ọ malitere ibu eze; o we buru eze arò iri na isi nime Jerusalem: ma o megħi ihe ziri ezi n'anya Jehova, dika Devid nna-ya:

² kama o jere ije n'uzò nile nke ndi-eze Israel, ọzò kwa, o mere arusi awuru awu nye Bealim.

³ Onye ahu sure-kwa-ra ihe-nsure-ọku nēsì isì utò nime ndagwurugwu nwa Hinom, sure kwa umu-ya n'ọku, dika ihe-árú nile nke mba ọzò si di, bú ndi Jehova napuru ala-ha n'iru umu Israel.

⁴ Ọ chua aja, sure kwa ihe-nsure-ọku nēsì ísì utò n'ebe nile di elu, na n'elu ugwu ntà nile, na n'okpuru osisi ndu ọ bula.

⁵ Jehova, bú Chineke-ya, we nye ya n'aka eze Siria; ha we tiɓue ya, si nime ndi-ya dọta ndọta-n'agħa uku, me ka ha biarue Damaskos. Ọzò kwa, n'aka eze Israel ka enyere ya, o we tiɓue ya oké ntiɓu.

⁶ Peka nwa Remalaia ɓuru nime Juda orú nnù ndikom uzò iri-na-ise n'otù ubọchi, ha nile bu ndi-dìnkpà; n'ìhi na ha rapuru Jehova, bú Chineke nke ndi bu nna-ha.

⁷ Zikri, bú dike nke Efraim, we ɓue Maaseia nwa eze, na Azrikam, bú onye-ndú nke ulo, na Elkena nke bu-kwa-ra eze dika onye nke-abua.

⁸ Umu Israel we dọta n'agħa nime umu-nne-ha orú nnù madu orú uzò na uzò ise, bú ndinyom, na umu-ndikom, na umu-ndinyom, ọzò kwa, ọtutu ihe-nkwata ka ha lutara n'aka-ha n'agħa, ha we webata ihe-nkwata ahu na Sameria.

⁹ Ma otù onye-amuma Jehova nọ n'ebe ahu, Oded bu aha-ya: ọ pua izute usu-ndi-agħa ahu nke nābiaru Sameria, ọ si ha, Le, ọ bu n'ìhi na Jehova, bú Chineke nke nna-unu-hà, kosara Juda ọnuma, ka O nyere ha n'aka-unu, unu we were ọnuma nke ruru elu-igwe ɓue ha.

¹⁰ Ma uɓu a unu onwe-unu nāsì na unu gāzòda umu Juda na Jerusalem ka ha ghòrò unu ndi-orù na ndinyom nēje ozi: ma unu onwe-unu, ìhe ikpe-omuma adighi kwa n'etiti unu n'ebe Jehova, bú Chineke-unu, nọ?

¹¹ Ma uɓu a nurunum, zighachi ndọta-n'agħa ahu, nke unu dọtara n'agħa site n'umu-nne-unu: n'ìhi na iwe di ọku nke Jehova di n'aru unu.

¹² Ndikom ufòdu nime ndi-isi umu Efraim, bú Azaraia nwa Jehohanan, na Berekaia nwa Meshilemot, na Jehizkia na Shalum, na Amasa nwa Hadlai, we bilie imegide ndi nēsì n'usu-ndi-agħa bia,

¹³ ha we si ha, Unu agagħi-ewebata ndọta-n'agħa ahu n'ebe a: n'ìhi na tukwasi ikpe-omuma Jehova nke mara ayi, unu onwe-unu nāsì na unu gātukwasi ihe na nmehie nile ayi na n'ikpe-omuma-ayi: n'ìhi na o riri nne, bú ikpe-omuma mara ayi, iwe di ọku di kwa n'aru Israel.

¹⁴ Ndi ejikere agħa we rapu ndọta-n'agħa ahu na ihe-nluta-n'agħa ahu n'iru ndi-isi na nkpòkọta ahu nile.

¹⁵ Ndikom ahu ndi akpòrò n'aha n'aha we bilie, jide ndọta-n'agħa ahu, yikwasi ndi-ha ɓara ọtò uwe site n'ìhe-nkwata ahu, ha we yikwasi ha uwe, yikwasi kwa ha akpukpò-ukwu, me ha ka ha rie ihe, me kwa ha ka ha ñua ihe-ọnuu, te ha manu, nēdu ha n'elu inyinya-ibu, bú onye ọ bula nāsù ngòngò, ha we me ka ha biarue Jeriko, bú obodo ukwu, di umu-nne-

ha nso: ha we laghachi na Sameria.

¹⁶ Na m̀be ahu ka eze, bú Ehaz, zigara ndi-eze Asiria ozi ka ha yere ya aka.

¹⁷ Ndi Edom bia-kwa-ra ọ́zọ́ tiḅue Juda, we dọ́ta ndọ́ta-n'agha n'agha.

¹⁸ Ndi Filistia batakwara n'obodo nile nke ebe di ala ala, na nke Negeb nke diri Juda, ha were kwa Bet-shemesh, na Ajalon, na Gedirot, na Soko na umu-obodo-ya, na Timna na umu-obodo-ya, na Gimzo na umu-obodo-ya: ha we biri n'ebe ahu.

¹⁹ N'ihì na Jehova mere ka Juda ruru ala, n'ihì Ehaz, bú eze Israel; n'ihì na o mere ka Juda ghara idi nchikọ́ta, o we mekpuru emekpuru nke-uku megide Jehova.

²⁰ Tilgat-pilnesa, bú eze Asiria, we biakute ya, kpaḅue ya, ma o meghe ya ka ọ́ di ike.

²¹ N'ihì na Ehaz k̀ere ulo Jehova, na ulo eze na ndi-isi, nye eze Asiria ọ̀k̀è: ma ọ́ bughe ihe yere ya aka.

²² Ma na m̀be nkpaḅu ahu akpaḅuru ya, o mekpuru emekpuru kari imegide Jehova, bú eze Ehaz nka.

²³ O we chuara chi nile nke Damaskọ́s àjà, bú ndi tiḅuru ya: ọ́ si, N'ihì na chi nke ndi-eze Siria nēyere ha aka, ndi ahu ka m'gāchuru àjà, ka ha we yerem aka. Ma chi ahu buru ya, bu-kwa-ra Isarel nile, ihe mere ka ọ́ su ngọ́ngọ́.

²⁴ Ehaz we chikọ́ta ihe nile nke ulo Chineke, ḅu ngwongwo ihe nile nke ulo Chineke, mechie ọ́nu-uzọ́ nile nke ulo Jehova, mere onwe-ya ebe-ichu-àjà di iche iche nime nkuku nile nime Jerusalem.

²⁵ N'obodo nile ọ́ bula nke Juda ka o me-kwa-ra ebe di elu isurere chi di iche iche ọ́zọ́ ihe-nsure-ọ́ku nēsì ísì uto, o we kpasue Jehova, bú Chineke nke nna-ya-hà, iwe.

²⁶ Ma ihe nile o mere nke fọ́duru, na uzọ́-ya nile, nke-mbu na nke-ikpe-azu, le, edewo ha n'akwukwọ́ ndi-eze Juda na Israel.

²⁷ Ehaz we so nna-ya-hà dina n'ọ́nwu, ha we l̀ie ya n'obodo ahu, bú nime Jerusalem; ma ha ebubataghi ya n'ìlì ndi-eze Israel: Hezeakaia nwa-ya we buru eze n'ọ́nọ́du ya.

ISI 29

Hezeakaia malitere ibu eze m̀be ọ́ ḅara orú arọ́ na ise; o we buru eze orú arọ́ na iteghete nime Jerusalem: aha nne-ya bu Abaija nwa-nwayi Zekaraia.

² O me ihe ziri ezi n'anya Jehova, dika ihe nile si di nke Devid nna-ya mere.

³ Onye ahu, n'arọ́ mbu nke ọ́ bu eze, n'ọ́nwa mbu, o meghere uzọ́ ulo Jehova, me ka ha di ike.

⁴ O we me ka ndi-nchu-àjà na ndi Livai bata, o we chikọ́bata ha n'amá ọ́wuwa-anyanwu,

⁵ si ha, Nurunum, ndi Livai; uḅu a donu onwe-unu nsọ́, do kwa ulo Jehova, bú Chineke nna-unu-hà, nsọ́, me ka idi na nsọ́-unu pua n'ebe nsọ́ ahu.

⁶ N'ihì na nna-ayi-hà mekpuru emekpuru, me ihe jọ́rọ́ njọ́ n'anya Jehova, bú Chineke-ayi, ha we rapu Ya, si n'ebe-obibi Jehova chigharia iru-ha, ḅakuta azu-ha.

⁷ Ọ́zọ́, ha emechiwo ọ́nu-uzọ́ nile nke uzọ́-nbata, menyu oriọ́na nile, ha esureghi kwa ihe-nsure-ọ́ku nēsì ísì uto, ha esureghi kwa àjà-nsure-ọ́ku, n'ebe nsọ́ ahu, nye Chineke Israel.

⁸ Iwe Jehova we dikwasi Juda na Jerusalem, O we rara ha nye ka ha buru ihe-nkwaghari, na ibu ihe-iju-anya, na ibu ihe-ima-ọ́sọ́, dika unu onwe-unu nēwere anya-unu hu.

⁹ Ma, le, nna-ayi-hà adawo site na mma-agha, umu-ayi ndikom na umu-ayi ndinyom na ndinyom-ayi nọ́ na ndọ́ta-n'agha n'ihì nka.

¹⁰ Uḅu a ọ́ di n'obim ka ayi na Jehova, bú Chineke Israel, ḅa ndu, ka iwe-Ya nke di ọ́ku we si n'ebe ayi nọ́ chigharia.

¹¹ Umum, ubu a unu ejehiela: n'ihì na ọ bu unu ka Jehova rọputara iguzo n'iru Ya, ijere Ya ozi, na iburu Ya ndi nēje ozi na ndi nēsure ihe-nsure-ọku nēsì ísì uto.

¹² Ndi Livai we bilie, bú Mehat nwa Amasai, na Joel mwa Azaraia, ndi sitere n'umu ndi Kohat: na Kish nwa Abdi, na Azaraia nwa Jehalelel, ndi sitere n'umu Merari: na Joa nwa Zima, na Iden nwa Joa, ndi sitere na ndi Giashon:

¹³ na Shimri na Jeuel, ndi sitere n'umu Elizafan: na Zekaraia na Matanaia, ndi sitere n'umu Esaf:

¹⁴ na Jehuel na Shimai, ndi sitere n'umu Himan: na Shemaia na Uziel, ndi sitere n'umu Jedutum.

¹⁵ Ha we chikọta umu-nne-ha ndikom, do onwe-ha nsọ, ba, dika ihe ahu si di nke eze nyere n'iwu, site n'okwu, ime ka ulo Jehova di ọcha.

¹⁶ Ndi-nchu-àjà we ba n'ime-ime nke ulo Jehova, ime ka o di ọcha, ha we buputa ihe ruru áru nile nke ha chọtara n'ulo uku Jehova tiye ya n'ogige ulo Jehova. Ndi Livai we nara ya, ibupu ya je miri-iyi Kidron n'èzí.

¹⁷ Ha we malite ido nsọ n'ubọchi mbu nke ọnwá mbu, n'ubọchi nke-asatọ nke ọnwá ka ha biaruru uzọ-nbata Jehova; ha we do ulo Jehova nsọ n'ubọchi asatọ: ọ bu kwa n'ubọchi nke-iri-na-isi nke ọnwá mbu ka ha dobiri ya nsọ.

¹⁸ Ha we ba nime biakute Hezeakaia, bú eze, si, Ayi emewo ka ulo Jehova nile di ọcha, ya na ebe-ichu-àjà nke àjà-nsure-ọku, na ihe-ya nile, na Table achicha anēdo n'usoro, na ihe-ya nile.

¹⁹ Ihe nile kwa nke eze, bú Ehaz, juru aju mbe ọ bu eze mbe o mekpuru emekpu, ndia ka ayi doziworo, do kwa nsọ; ma, le, ha di n'iru ebe-ichu-àjà Jehova.

²⁰ Hezeakaia, bú eze, we bilie n'isi-ututu, chikọta ndi-isi obodo, rigorue ulo Jehova.

²¹ Ha we webata oke-ehi asa, na ebulu asa, na umu-aturu asa, na nkpi asa, ibu àjà-nmehie n'ihì ala-eze, na n'ihì ebe nsọ ahu, na n'ihì Juda. Ọ si umu Eron, bú ndi-nchu-àjà, ka ha sure ha ọku n'elu abe-ichu-àjà Jehova.

²² Ha we ọue oke-ehi asa ahu, ndi-nchu-àjà we nara ọbara-ha, wusa n'ebe-ichu-àjà: ha ọu-kwa-ra ebulu asa ahu, wusa ọbara-ha n'ebe-ichu-àjà: ha ọu-kwa-ra umu-aturu ahu, wusa ọbara-ha n'ebe-ichu-àjà.

²³ Ha we weta nkpi asa nke àjà-nmehie nso n'iru eze na nkpokọta Juda; ha we bikwasi ha aka-ha:

²⁴ ndi-nchu-àjà we ọue ha, were ọbara-ha chua àjà-nmehie n'ebe-ichu-àjà, ikpuchiri Israel nile nmehie: n'ihì na eze siri, Ọ diri Israel nile, bú àjà-nsure-ọku a na àjà-nmehie a.

²⁵ O we guzo ndi Livai n'ulo Jehova, ndi chiri ájà, na une, na ubọ-akwara, dika ihe ahu si di nke Devid, na Gad, bú onye-ọhu-uzọ nke eze, na Netan, bú onye-amuma, nyere n'iwu: n'ihì na o sitere n'aka Jehova, bú ihe ahu enyere n'iwu, site n'aka ndi-amuma-Ya.

²⁶ Ndi Livai we chiri ihe Devid guzo, ndi-nchu-àjà chiri kwa opì.

²⁷ Hezeakaia we si ka esure àjà-nsure-ọku n'ebe-ichu-àjà. Ma na mbe amalitere isure àjà-nsure-ọku, amalitere ibù abù Jehova, na ifù opì nile, na ikpọ ihe nile bu ubọ nke Devid, bú eze Israel.

²⁸ Nkpokọta ahu nile nākpọ kwa isi ala, ndi-ọbù-abù nābù kwa, ndi nāfù opì nāfù kwa: anēme ihe a nile rue mbe achubiri àjà-nsure-ọku.

²⁹ Ma mbe ha surebisiiri àjà-nsure-ọku, eze na ndi nile ahuru n'ebe ọ nọ ruru ala, we kpọ isi ala.

³⁰ Hezeakaia, bú eze, na ndi-isi we si ndi Livai ka ha were okwu nke Devid, na nke Esaf, bú onye-ọhu-uzọ, to Jehova. Ha we to Chineke rue ọhù, ha we rube isi kpọ isi ala.

³¹ Hezeakaia we za, si, Ubu a unu emejuwo aka-unu n'ebe Jehova nọ, bianu nso webata

àjà na àjà-ekele n'ulo Jehova. Nkpòkòta Juda we webata àjà na àjà-ekele; onye ọ bula nke nwere afo-ofufo weta-kwa-ra àjà-nsure-ọku.

³² Ọnu-ogugu àjà-nsure-ọku, nke nkpòkòta Juda wetara, we di ọgu oke-ehi atọ na iri, na ọgu ebulu ise, na ọgu umu-aturu iri: ndia nile bu ihe àjà-nsure-ọku ichuru Jehova.

³³ Ihe edoro nsọ di kwa nnù oke-ehi na ọgu iri, na nnù aturu asa na ọgu iri.

³⁴ Nání na ndi-nchu-àjà di ole-na-ole, ha apughi kwa iḅa akpukpọ anu àjà-nsure-ọku nile: umu-nne-ha, bú ndi Livai, we me ka ha di ike, rue mḅe ejebìri ozi ahu, ru kwa mḅe ndi-nchu-àjà doro onwe-ha nsọ: n'ihì na ndi Livai nwere obi ziri ezi kari ndi-nchu-àjà ido onwe-ha nsọ.

³⁵ Ọzọ kwa, àjà-nsure-ọku bara uba, tiyere abuba nke àjà-udo nile, tiye-kwa-ra àjà-ihe-ọnuḅu nile nke diri àjà-nsure-ọku. Ewe dozie òfùfè ulo Jehova.

³⁶ Hezeakaia we nùria, ya na ndi-ya nile, n'ihì ihe nke Chineke doziri nye ndi ahu: n'ihì na ọ bu na mberede ka ihe a mere.

ISI 30

Hezeakaia we zigara Israel na Juda nile ozi, ọzọ kwa, o degara Efraim na Manase akwukwọ-ozi, ka ha biarue ulo Jehova nime Jerusalem, imere Jehova, bú Chineke Israel, ememe ngabiga.

² Eze we nara idu-ọdu, ya na ndi-isi-ya, na nkpòkòta Juda nile nime Jerusalem, ime ememe ngabiga n'ọnwa nke-abua.

³ N'ihì na ha apughi ime ya na mḅe ahu, n'ihì na ndi-nchu-àjà adoghi onwe-ha nsọ n'ọnu-ogugu nke gēzuru ihe ahu, ndi Israel achikòtaghi kwa onwe-ha biarue Jerusalem.

⁴ Ihe a ziri ezi n'anya eze ma n'anya nkpòkòta Israel nile.

⁵ Ha we guzo okwu a, ikwusa n'Israel nile, site na Bia-sheba we rue Dan, ka ha bia imere Jehova, bú Chineke Israel, ememe ngabiga nime Jerusalem: n'ihì na ha emeghi ya dika edeworo ya n'akwukwọ n'ọtutu mḅe gara aga.

⁶ Ndi-ọḅa-ọsọ we were akwukwọ-ozi sitere n'aka eze na ndi-isi-ya jeghari n'Israel na Juda nile, na dika ihe eze nyere n'iwu si di, si, Umu Israel, laghachikutenu Jehova, bú Chineke Abraham na Aisak na Israel, ka O we laghachikuru ndi ḅapuru aḅapu ndi fọduru unu site n'aka ndi-eze Asiria.

⁷ Unu adi-kwa-la ka nna-unu-hà, na dika umu-nne-unu, ndi mekpuru emekpu megide Jehova, bú Chineke nke ndi bu nna-ha, O we rara ha nye ibu ihe-iju-anya, dika unu onwe-unu nāhu.

⁸ Uḅu a unu ekwesila olu-unu ike, dika nna-unu-hà mere; ma nyenu Jehova aka-unu, ba n'ebe nsọ Ya, nke O doworo nsọ rue mḅe ebighi-ebi, fè-kwa-nu Jehova, bú Chineke-unu, òfùfè, ka iwe-Ya nke di ọku we si n'ebe unu nọ chigharia.

⁹ N'ihì na asi na unu alaghachikute Jehova, agēnwe obi-ebere n'aru umu-nne-unu na umu-unu n'iru ndi adọtara ha n'agha, ha gābiaghachi kwa n'ala nka: n'ihì na Jehova, bú Chineke-unu, nēme amara, nwe kwa obi-ebere, Ọ gaghi-esi kwa n'ebe unu nọ wezuga iru-Ya, ọ buru na unu alaghachikute Ya.

¹⁰ Ndi-ọḅa-ọsọ ahu we nāgabiga site n'obodo rue obodo n'ala Efraim na Manase, we rue Zebulun: ha we nāchì ha ọchì, lelì kwa ha anya.

¹¹ Otú ọ di, ndikom ufọdu ndi sitere n'Asha na Manase, site kwa na Zebulun, ruru ala, we bia Jerusalem.

¹² Aka Chineke di kwa na Juda inye ha otù obi, ime ihe eze na ndi-isi nyere n'iwu site n'okwu Jehova.

- ¹³ Ewe chikọta ndi bara uba nime Jerusalem ime ememe achicha ekoghi-eko n'ọnwa nke-abua, bú nkpọkọta bara uba nke-uku.
- ¹⁴ Ha we bilie wezuga ebe-ichu-àjà nile nke di na Jerusalem, ha wezuga-kwa-ra ebe nile nke isure ihe-nsure-ọku nēsi ísì uto, ha we kpofue ha nime miri-iyi Kidron.
- ¹⁵ Ha we ọue anu ngabiga n'ubochi nke-iri-na-anọ nke ọnwa nke-abua: ma ihere mere ndi-nchu-àjà na ndi Livai, ha we do onwe-ha nsọ, webata àjà-nsure-ọku n'ulo Jehova.
- ¹⁶ Ha we guzo n'ebe-nguzo-ha, dika ikpé-ha si di, dika iwu Moses, bú onye nke Chineke, si di: ndi-nchu-àjà nāwusa ọbara nke ha natara n'aka ndi Livai.
- ¹⁷ N'ihì na ha bara uba nime nkpọkọta ahu, bú ndi nēdoghi onwe-ha nsọ: ndi Livai we buru ndi-isi n'ịburu onye ọ bula nādighi ọcha anu ngabiga, ido ha nsọ nye Jehova.
- ¹⁸ N'ihì na ọtutu ndi Israel, bú ọtutu ndi sitere n'Efraim na Manase na Isaka na Zebulun, emeghi onwe-ha ka ha di ọcha, kama ha riri oriri ngabiga otú anēdeghe ya n'akwụkwọ. Ma Hezeakaia kpere ekpere bayere ha, si, Ka Jehova, bú ezi Onye ahu, kpuchiere onye ọ bula nmehie-ya,
- ¹⁹ bú onye doziworo obi-ya ichọ Chineke, bú Jehova, Chineke nke nna-ya-hà, ọ bu ezie na emeghi ka ọ di ọcha dika ime-ka-adi-ọcha nke ebe nsọ ayi si di.
- ²⁰ Jehova we ge Hezeakaia nti, me ka ndi Israel diri ndu.
- ²¹ Umu Israel ndi ahuru nime Jerusalem we me ememe achicha ekoghi-eko ubochi asa n'ọ̀nù uku: ndi Livai na ndi-nchu-àjà nēto kwa Jehova kwa-ubochi, chiri ihe nādasi udà ike nēto Jehova.
- ²² Hezeakaia we gwa ndi Livai nile okwu nābà ha n'obi, bú ndi nwere ezi uche bayere Jehova. Ha we rie ihe ahu akara àkà ubochi asa ahu, nāchu àjà, bú àjà-udo, nēkele kwa Jehova, bú Chineke nke ndi bu nna-ha.
- ²³ Nkpọkọta ahu nile we nara idu-odu ime ememe ubochi asa ọzọ: ha we were ọ̀nù me ememe ubochi asa ọzọ.
- ²⁴ N'ihì na Hezeakaia, bú eze Juda, buliri nye nkpọkọta ahu nnù oke-ehi abua na ọgu iri, na nnù aturu iri-na-asa na ọgu iri; ndi-isi buli-kwa-ra nye nkpọkọta ahu nnù oke ēhi abua na ọgu iri, na orú nnù aturu na nnù ise: ndi-nchu-àjà we do onwe-ha nsọ n'uba.
- ²⁵ Ha we ńuria, bú nkpọkọta nile nke Juda, na ndi-nchu-àjà, na ndi Livai, na nkpọkọta nile ndi nēsi n'Israel bia, na ndi-ọ̀bìà ndi nēsi n'ala Israel bia, ndi nēbi kwa na Juda.
- ²⁶ Ọ̀nù uku we di na Jerusalem: n'ihì na site n'ubochi Solomon nwa Devid, bú eze Israel, ihe dika nka adighi nime Jerusalem.
- ²⁷ Ndi-nchu-àjà, bú ndi Livai, we bilie gozie ndi ahu: ewe nu olu-ha, ekpere-ha we biarue ebe-obibi-Ya di nsọ, rue elu-igwe.

ISI 31

Ma m̀be emere ka ihe a nile gwusia, Israel nile ndi ahuru n'ebe ahu puru jerue obodo nile nke Juda, titue ogidi nile, ọtu kwa Asherim, kwatu kwa ebe di elu nile na ebe-ichu-àjà nile, me ka ha pua na Juda na Benjamin nile, n'Efraim kwa na Manase, rue m̀be emere ka ha gwusia. Umu Israel nile we laghachi, nwoke ọ bula n'ihe-onwunwe-ya, rue obodo-ha.

² Hezeakaia we guzo òkè nile nke ndi-nchu-àjà na ndi Livai, dika òkè nile ha si di, nwoke ọ bula dika òfùfè-ya si di, ma ndi-nchu-àjà ma ndi Livai, ichu àjà-nsure-ọku na àjà-udo, ije ozi, na ikele ekele, na ito Chineke n'ọnu-uzọ-ama nile nke ọmuma-ulo-ikwū Jehova.

³ O guzo-kwa-ra òkè eze sitere n'àkù-ya iji chu àjà-nsure-ọku, bú àjà-nsure-ọku nke ututu na nke anyasi, na àjà-nsure-ọku anāchu n'ubochi-izu-ike nile, na nke anāchu n'ọnwa ọhu nile, na nke anāchu na m̀be nile akara àkà, dika edeworo ya n'iwu Jehova.

- ⁴ O we si ndi Juda, bú ndi bi na Jerusalem, ka ha nye òkè ndi-nchu-àjà na ndi Livai, ka ha we di ike n'iwu Jehova.
- ⁵ Ma m̀be ekwusara okwu ahu, umu Israel nyere nkpuru mbu nke ọka, na nke manya-vine ọhu, na nke manu, na nke manu-añu, na nke ihe-omume nile nke ubi, n'uba; otù uzọ n'uzọ iri nke ihe nile ka ha bubatara n'uba.
- ⁶ Umu Israel na Juda, ndi bi n'obodo Juda nile, ndi ahu bubata-kwa-ra otù uzọ n'uzọ iri nke ìgwè ehi na ìgwè ewu na aturu, na otù uzọ n'uzọ iri nke ihe nsọ nke edoro nsọ nye Jehova, bú Chineke-ha, ha we tinye aha n'obo n'obo.
- ⁷ N'ọnwa nke-atọ ka ha malitere itọ ntọ-ala nke obo ahu, n'ọnwa nke-asa ka ha tubiri ha.
- ⁸ Hezeakaia na ndi-isi we bia hu obo nile, gozie Jehova, na ndi-Ya, bú Israel.
- ⁹ Hezeakaia we jua ndi-nchu-àjà na ndi Livai ajuju bayere obo ahu.
- ¹⁰ Azaraia, bú onye-isi-nchu-àjà, nke ulo Zedok, we gwa ya, si, Site na m̀be ha malitere ibubata àjà-nbuli n'ulo Jehova, ayi erijuwo afo, rifọ kwa ihe n'uba: n'ihì na Jehova agoziwo ndi-Ya; ma nke fọduru bu ọtutu ihe nile a.
- ¹¹ Hezeakaia we si ka edozie ime-ulo n'ulo Jehova; ha we dozie.
- ¹² Ha we bubata àjà-nbuli, na otù uzọ n'uzọ iri, na ihe nsọ nile, n'ikwesi-ntukwasi-obi: ma otù onye-ndú nāchi ha bu Konanaia onye Livai, Shimai nwa-nne-ya bu kwa nke-abua.
- ¹³ Na Jehiel, na Azazaia, na Nehat, na Asahel, na Jerimot, na Jozabad, na Eliel, na Ismakia, na Mehat, na Benaia, bú ndi-nlekọta n'okpuru aka Konanaia na Shimai nwa-nne-ya, site n'otú Hezeakaia, bú eze, na Azaraia, bú onye-ndú ulo Chineke, mere ha ndi-nlekọta.
- ¹⁴ Kore nwa Imna, bú onye Livai, onye-ọnu-uzọ-ama n'akuku ọwuwa-anyanwu, bu onye-isi onyinye-afo-ofufo Chineke, inye àjà-nbuli Jehova na ihe nsọ kachasi ihe nsọ nile.
- ¹⁵ Iden, na Miniamin, na Jeshua, na Shemaia, na Amaraia, na Shekanaia, nọ kwa n'akaya, n'obodo ndi-nchu-àjà, n'ọnođu-ha, bú nke ndi kwesiri ntukwasi-obi, inye umu-nne-ha ihe n'òkè, bú inye onye ntà otú anēnye onye uku:
- ¹⁶ nāgughi ndi di n'akwukwọ-osuso-omumu-ha nke ndikom, site na ndi ọara arọ atọ we ga n'iru, bú onye ọ bula nke nābà n'ulo Jehova, ilu ọlu ubọchi n'ubọchi-ya, ifè òfùfè-ha n'ihe-ndebe nile ha dika òkè nile ha si di;
- ¹⁷ na ndi di n'akwukwọ-osuso-omumu nke ndi-nchu-àjà dika ulo nke ndi bu nna-ha si di, na ndi Livai site na ndi ọara orú arọ we ga n'iru, n'ihe-ndebe nile ha n'òkè nile ha;
- ¹⁸ na ndi di n'akwukwọ-osuso-omumu n'etiti umu-ntakiri-ha nile, na ndinyom-ha, na umu-ha ndikom, na umu-ha ndinyom, nime nkpokọta Israel nile: n'ihì na n'ọnođu-ha, bú nke ndi kwesiri ntukwasi-obi, ka ha doro onwe-ha nsọ n'idi-nsọ:
- ¹⁹ umu Eron kwa, bú ndi-nchu-àjà, ndi nọ n'ọhia nke ebe-ita-nri obodo-ha, n'obodo nile ọ bula, ha nwere ndikom ndi akporọ n'aha n'aha, inye ndikom nile n'etiti ndi-nchu-àjà òkè-ha, inye kwa ndi nile ndi di n'akwukwọ-osuso-omumu n'etiti ndi Livai.
- ²⁰ Hezeakaia we me otú a nime Juda nile; o we me ezi ihe na nke ziri ezi na ezi-okwu n'iru Jehova, bú Chineke-ya.
- ²¹ Ma n'ọlu ọ bula nke ọ malitere n'òfùfè nke ulo Chineke, na n'iwu, na n'ihe nile enyere n'iwu, ichọ Chineke, ọ bu obi-ya nile ka o ji me ya, ihe we gara ya nke-oma.

M̀be ihe ndia na ezi-okwu a gasiri, Senakerib, bú eze Asiria, biara, ba nime Juda, we ma ulo-ikwū-ya imegide obodo nile ewusiri ike, si na o gētipú ha nye onwe-ya.

² Hezeakaia we hu na Senakerib abiawo, che iru ibuso Jerusalem agha,

³ o we me ndi-isi-ya na ndi-dike-ya ka ha dua ya ọdu, iḅochi miri nke isi-iyi nile nke di n'azu obodo; ha we yere ya aka.

⁴ Ewe chikọta ndi di ọtutu, ha we ḅochie isi-iyi nile, na miri-iyi ahu nke nēr̀usi ike n'etiti ala-ha, si, N'ihì gini ka ndi-eze Asiria gābia, hu ọtutu miri?

⁵ O we me onwe-ya ka ọ di ike, we wuzie mḅidi nile nke etipúru etipú, o we wulie ya rue ulo-elu-ya nile, wu kwa mḅidi ọzọ n'azu, me ka Milo, nke di n'obodo Devid, di ike, o me-kwa-ra ihe-agha na ọta n'uba.

⁶ O we do ndi-ọchi-agha ka ha buru ndi-isi ndi-ya, o we chikọta ha n'ebe ọ nọ n'amá nke ọnu-uzọ-ama obodo, gwa ha okwu nābà n'obi-ha, si,

⁷ Dinu ike nwe kwa ume, unu atula egwu atu-kwa-la ujo n'ihì eze Asiria, ma-ọbu n'ihì igwè ahu nile nke nọyere ya: n'ihì na nke nọyere ayi di ọtutu kari nke nọyere ya:

⁸ nke nọyere ya bu ogwe-aka nke anu-arụ; ma Nke nọyere ayi bu Jehova, Chineke-ayi, iyere ayi aka na ibu agha nile ayi. Ndi Juda we dabere onwe-ha n'elu okwu nile nke Hezeakaia, bú eze Juda.

⁹ Mḅe nka gasiri, Senakerib, bú eze Asiria, zigara ndi-or̀-ya na Jerusalem, (ma ya onwe-ya nānọchigide Lekish n'agha, ya na ndi nile ọ nāchi,) jekuru Hezeakaia, bú eze Juda, jekuru kwa Juda nile ndi nọ na Jerusalem, si,

¹⁰ Otú a ka Senakerib, bú eze Asiria, siri, N'ihè gini ka unu onwe-unu nātukwasi obi, unu we nānọdu n'ebe ewusiri ike, bú nime Jerusalem?

¹¹ Hezeakaia, ọ dighi-akpali unu, ira unu nye ka unu nwua site n'oké unwu, site kwa n'akpiri-ikpọ-nku, si, Jehova, bú Chineke-ayi, gānaputa ayi n'ọbu-aka eze Asiria?

¹² Ọ bughì Hezeakaia ahu wezugara ebe-Ya nile di elu na ebe-ichu-àjà-Ya nile, gwa Juda, gwa kwa Jerusalem, si, Ọ bu n'iru otù ebe-ichu-àjà ka unu gākpọ isi ala, ọ bu kwa n'elu ya ka unu gēsùre ihe-nsure-ọku nēsì isì uto?

¹³ Ònu amaghi ihe m'mere ndi nile nke ala ọzọ nile, mu onwem na nnam-hà? chi mba nile nke ala ọzọ nile, hà puru inaputa ala-ha n'akam ma-ọlì?

¹⁴ Ọ bu onye n'etiti chi nile nke mba ndia, bú ndi nnam-hà wezugara ka ebibie ha, nke puru inaputa ndi-ya n'akam, na Chineke-unu puru inaputa unu n'akam?

¹⁵ Ma uḅu a unu ekwela Hezeakaia rafue unu, kpali kwa unu otú a, unu ekwe-kwa-la ya: n'ihì na ọ dighi chi ọ bula nke mba ọ bula ma-ọbu ala-eze ọ bula puru inaputa ndi-ya n'akam, ma-ọbu n'aka nnam-hà: n'ezie Chineke-unu agaghi-anaputa kwa unu n'akam.

¹⁶ Ndi-or̀-ya kwu-kwa-ra okwu ọzọ imegide Jehova, bú Chineke, na imegide or̀-ya, bú Hezeakaia.

¹⁷ Ọ de-kwa-ra akwukwọ, ita Jehova, bú Chineke Israel, uta, na ikwu okwu megide Ya, si, Dika chi mba nile nke ala ọzọ nile, ndi nānaputaghi ndi-ha n'akam, otú a Chineke Hezeakaia agaghi-anaputa ndi-ya n'akam.

¹⁸ Ha we were oké olu kpọ ndi Jerusalem ndi nọ n'elu mḅidi òkù n'asusu ndi-Ju, ime ka ha tua egwu, na ime ka ha ma jijiji; ka ha we were obodo-ha.

¹⁹ Ha we kwue okwu bayere Chineke Jerusalem, dika ha si ekwu okwu bayere chi nile nke ndi uwa, bú ọlu aka madu.

²⁰ Hezeakaia, bú eze, na Aisaia nwa Emoz, bú onye-amuma, we kpe ekpere bayere ihe a, we tikue elu-igwe.

²¹ Jehova we ziga mọ-ozì, o we kpochapu ndi-dike nile bu dīnkpà, na ndi-ndú na ndi-isi,

n'omuma-ulo-ikwū nke eze Asiria. O we were ihere iru laghachi n'ala-ya. O we ba n'ulo chi-ya, ndi siri na ngiri-afọ-ya we were mma-agha me ka ọ da nwua n'ebe ahu.

²² Jehova we zọputa Hezekiaia na ndi bi na Jerusalem n'aka Senakerib, bú eze Asiria, na n'aka madu nile, we nēdu ha buruburu.

²³ Ọtutu madu nēbute-kwa-ra Jehova onyinye-inata-iru-oma, rue Jerusalem, ha nēbute-kwa-ra Hezekiaia, bú eze Juda, ihe di oké ọnu-ahia: ewe bulie ya elu n'anya mba nile m̀be ihe ndia gasiri.

²⁴ Na m̀be ahu Hezekiaia riara ọria rue inwu: o we kpere Jehova; O we gwa ya okwu, nye ya ihe-ebube.

²⁵ Ma ọ bughị dika nmeso emesoro ya ka Hezekiaia nyeghachiri; n'ihì na obi-ya di elu: iwe we dikwasi ya, dikwasi kwa Juda na Jerusalem.

²⁶ Hezekiaia we ruru ala n'ihì idi-elu nke obi-ya, ya onwe-ya na ndi bi na Jerusalem, iwe Jehova abiakwasighi kwa ha n'ubochi Hezekiaia.

²⁷ Hezekiaia we nwe àkù na nsọpuru riri nne nke-uku: o we mere onwe-ya ulo-àkù idebe ọla-ọcha, na idebe ọla-edo, na idebe nkume di oké ọnu-ahia, na idebe uda di iche iche, na idebe ọta, na idebe ihe nile anāchọsi ike;

²⁸ o me-kwa-ra ulo nchikọbata-ihe idebe omume ọka na manya-vine ọhu na manu; na ulo anu nile ọ bula di iche iche, na ìgwè aturu n'ulo-anu.

²⁹ O we mere onwe-ya obodo di iche iche, na ihe-nnweta, bú ìgwè ewu na aturu na ìgwè ehi, n'uba: n'ihì na Chineke nyere ya àkù bara uba nke-uku.

³⁰ Hezekiaia nka ọchi-kwa-ra isi-iyi miri Gaihon di n'elu, we me ka miri ahu rùdazie n'akuku Ọdida-anyanwu obodo Devid. Ihe nāga-kwa-ra Hezekiaia nke-oma n'ọlu-ya nile.

³¹ Otú ọ di, n'okwu ndi-ukọ nke ndi-isi Babilon, ndi zitere ya ozi iju ajuju bayere ihe-ebude nke mere n'ala, Chineke rapuru ya inwa ya, ka O we mara ihe nile di n'obi-ya.

³² Ma ihe nile Hezekiaia mere nke fọdurụ, na ọlu-ebere-ya nile, le, edewo ha n'ọhù Aisaia nwa Emoz, bú onye-amuma, n'akwukwọ ndi-eze Juda na Israel.

³³ Hezekiaia we so nna-ya-hà dina n'ọnwu, ha we lie ya n'ebe-nrigo nke ìlì umu Devid. Juda nile na ndi bi na Jerusalem we mere ya ihe-nsọpuru n'ọnwu-ya. Manase nwa-ya we buru eze n'ọnọdu ya.

ISI 33

Manase ọara arọ iri na abua m̀be ọ malitere ibu eze; o we buru eze ọgu arọ abua na iri na ise nime Jerusalem.

² O me ihe jorọ njo n'anya Jehova, dika ihe-árú nile nke mba ọzọ si di, bú ndi Jehova napuru ala-ha n'iru umu Israel.

³ Ebe di elu nke Hezekiaia nna-ya kwaturu, o wue ha ọzọ; o guzo-kwa-ra ebe-ichu-àjà nye Bealim, me kwa Asherot, kpọ kwa isi ala nye usu nile nke ihe elu-igwe, fè ha òfùfè.

⁴ O wu-kwa-ra ebe-ichu-àjà di iche iche n'ulo Jehova, nke Jehova siri, Nime Jerusalem ka aham gādi rue m̀be ebigbi-ebi.

⁵ O wu-kwa-ra ebe-ichu-àjà nye usu nile nke ihe elu-igwe n'ogige abua nke ulo Jehova.

⁶ Onye ahu me-kwa-ra ka umu-ya ndikom gabiga nime ọku nime ndagwurugwu nwa Hinom: o ji-kwa-ra igwe-oji tu isi ọma na isi ọjọ, ọ ọa-kwa-ra afa, me ihe-m̀basi, meso onye nāju mọ ihe na ndi-dibia-afa: o mere ihe jorọ njo n'anya Jehova ri nne, ikpasu Ya iwe.

⁷ Ọ dọba-kwa-ra arusi apiri api nke oyiyi-ihe ahu, bú nke o mere, n'ulo Chineke, bú nke

Chineke siri Devid, si kwa Solomon nwa-ya, N'ulo a, na nime Jerusalem, nke M'roputaworo n'ebo nile nke Israel, ka M'gētiye aham rue m̀be ebighi-ebi:

⁸ M'gaghi-esi kwa n'elu ala nke M'guzoro nye nna-unu-hà wezuga ukwu Israel ọzọ: nání ọ buru na ha elezi anya ime nile nke M'nyeworo ha n'iwu, bú iwu ahu nile na ukpuru nile na ikpé nile nke sitere n'aka Moses.

⁹ Manase we me ka Juda na ndi bi na Jerusalem sihie uzọ, ime ihe ọjọ kari mba ọzọ, bú ndi Jehova kpochapuru n'iru umu Israel.

¹⁰ Jehova we gwa Manase okwu, gwa kwa ndi-ya: ma ha aṅaghi nti.

¹¹ Jehova we me ka ndi-isi usu-ndi-agma nke eze Asiria nwere biakwasi ha, ha we jide Manase n'ohia-ogwu, were ihe ọla eji ke ukwu aḅu ke ya aḅu, me ka o jerue Babilon.

¹² Ma mbe anākpāḅu ya, ọ chọ ka iru Jehova, bú Chineke-ya, dajua, we ruru ala nke-uku n'iru Chineke nke nna-ya-hà.

¹³ O we kpere Ya; O we kwe ka ọ riṅta ihe ọ riṅrọ, we nuru aririṅ-amara-ya, me ka ọ lata na Jerusalem ba n'ala-eze-ya. Manase we mara na Jehova, Ya onwe-ya, bu Chineke.

¹⁴ M̀be ihe ndia gasiri, o wuere obodo Devid m̀bidi n'azu m̀bidi-ya, n'akuku Ọdida-anyanwu nke Gaihon, nime ndagwurugwu, we rue nbata n'ọnu-uzọ-ama azù; ọ ḅa kwa Ofel buruburu, me ka ọ di elu nke-uku: o do-kwa-ra ndi-isi usu-ndi-agma n'obodo nile ewusiri ike nime Juda.

¹⁵ O wezuga-kwa-ra chi nile nke ala ọzọ, si kwa n'ulo Jehova wezuga oyi-ye ihe ahu, ya na ebe-ichu-àjà nile nke o wuru n'ugwu ulo Jehova, na nime Jerusalem, o kpofue ha n'azu obodo.

¹⁶ O wue ebe-ichu-àjà Jehova, chua n'elu ya àjà, bú àjà-udo na àjà-ekele, ọ si Juda ka ha fè Jehova, bú Chineke Israel, ọfùfè.

¹⁷ Otú ọ di, ndi Juda nọ nāchu àjà n'ebe di elu nile, ma ọ bu nání nye Jehova, bú Chineke-ha.

¹⁸ Ma ihe nile Manase mere nke fọduru, na ekpere-ya o kpere Chineke-ya, na okwu nile nke ndi-ọhu-uzọ, bú ndi gwara ya okwu n'aha Jehova, bú Chineke Israel, le, edewo ha n'akwukwọ ihe ndi-eze Israel mere.

¹⁹ Ekpere-ya kwa, na otú ekwere ka ọ riṅta ihe, na nmehie-ya nile, na nmekpu-ya, na ebe nile nke o wuru ebe di elu nime ha, guzo kwa Asherim na arusi apiri api, tutu o ruru ala: le, edewo ha n'akwukwọ okwu Hozai.

²⁰ Manase we so nna-ya-hà dina n'ọnwu, ha we lile ya, n'ulo-ya: Emon nwa-ya we buru eze n'ọṅdu ya.

²¹ Emon ḅara orú arọ na abua m̀be ọ malitere ibu eze; o we buru eze arọ abua nime Jerusalem.

²² O me ihe jọrọ nọ n'anya Jehova, dika Manase, bú nna-ya, mere: Emon we chuara arusi nile apiri api, bú nke Manase nna-ya mere, àjà, we fè ha ọfùfè.

²³ Ma o rurughi ala n'iru Jehova, dika Manase, bú nna-ya, ruru ala; kama Emon nka mere ka ikpe ma ya ri nne.

²⁴ Ndi-orù-ya we kekọta onwe-ha imegide ya, ha we me ka ọ nwua n'ulo-ya.

²⁵ Ndi ala ahu we tịḅue ndi nile nēkekọta onwe-ha imegide eze, bú Emon: ndi ala ahu we me Josaia nwa-ya eze n'ọṅdu ya.

Josaia bara arọ asatọ m̀be ọ malitere ibu eze; o we buru eze orú arọ na iri na otù nime Jerusalem.

² O me ihe ziri ezi n'anya Jehova, je ije n'uzọ nile nke Devid nna-ya, o wezugaghi kwa onwe-ya n'aka-nri ma-ọbu n'aka-ekpe.

³ Ma n'arọ nke-asatọ nke ọ bu eze, m̀be ya onwe-ya nọ na nwata, ọ malitere ichọ Chineke nke Devid nna-ya: n'arọ nke-iri-na-abua ka ọ malite-kwa-ra ime Juda na Jerusalem ka ha di ọcha pua n'ebe di elu nile, na Asherim, na arusi nile apiri api, na arusi nile awuru awu.

⁴ Ha we kwatue ebe-ichu-àjà Bealim n'iru ya; o ọtue arusi-anyanwu nile, nke di n'ebe di elu n'elu ugwu; o tipia-kwa-ra Asherim, na arusi nile apiri api, na arusi nile awuru awu, ọ supia ha, fesa n'elu ìlì ndi nāchuru ha àjà.

⁵ O sure ọkpukpu nke ndi-nchu-àjà n'elu ebe-ichu-àjà-ha, me ka Juda na Jerusalem di ọcha.

⁶ O me-kwa-ra otú a n'obodo nile nke Manase na Efraim na Simeon, we rue Naftali, nime nkponkpọ-ebe-ha nile buruburu.

⁷ Ọ kwatue ebe-ichu-àjà nile, tipia Asherim na arusi nile apiri api, ha we ghọ uzuzu, o ọtutu-kwa-ra arusi-anyanwu nile n'ala Israel nile, we lata na Jerusalem.

⁸ Ma n'arọ nke-iri-asatọ nke ọ bu eze, m̀be ọ mesiri ka ala-ya na ulo ahu di ọcha, o zigara Shefan nwa Azalia, na Maaseia, bú onye-isi obodo ahu, na Joa nwa Joahaz, bú onye-ncheta, ime ulo Jehova, bú Chineke, ka ọ di ike.

⁹ Ha we biakute Hilkaia, bú onye-isi-nchu-àjà, nye ya ego ahu nke anēwebata n'ulo Chineke, nke ndi Livai, bú ndi nēche nbata-uzọ, chikọtara n'aka ndi Manase na Efraim, na n'aka ndi nile ọduru nke Israel, na n'aka Juda na Benjamin nile na ndi bi na Jerusalem.

¹⁰ Ha we nye ya n'aka ndi nēje ozi ahu, bú ndi nēlekọta ihe n'ulo Jehova; ndi nēje ozi ahu, bú ndi nālu ọlu n'ulo Jehova, we nye ya iji mezi ebe etipúru etipú na ime ka ulo ahu di ike;

¹¹ ha we nye ya ndi-ọkà n'osisi, nye kwa ndi nēwu ulo, iji zuta nkume awara awa, na osisi iji me ihe-njikọta, na ijikọta ulo nile nke ndi-eze Juda bibiri.

¹² Ndikom ahu nālu ọlu n'ikwesi-ntukwasi-obi n'ozì ahu: ndi-nlekọta-ha bu kwa Jahat na Obadaia, ndi Livai, ndi sitere n'umu Merari; na Zekaraia na Meshulam, ndi sitere n'umu ndi Kohat, ibu ndi-isi: na ndi Livai ọzọ, bú ndi nile nwere nghọta n'ihe abù.

¹³ Ha bu kwa ndi-isi nke ndi-ibu, ha nēdu kwa ndi nile nēje ozi ifè òfùfè ọ bula: ufodu nime ndi Livai bu kwa ndi-ode-akwukwọ, na ndi-odozi-okwu, na ndi-ọnu-ama.

¹⁴ Ma m̀be ha nēweputa ego ahu nke anēwebata n'ulo Jehova, Hilkaia, bú onye-nchu-àjà, chọtara akwukwọ iwu Jehova nke enyere site n'aka Moses.

¹⁵ Hilkaia we za, si Shefan, bú ode-akwukwọ, Achọtawom akwukwọ iwu ahu n'ulo Jehova. Hilkaia we nye Shefan akwukwọ ahu.

¹⁶ Shefan we būru akwukwọ ahu biakute eze, ọzọ kwa, o weghachiri eze okwu, si, Ihe nile enyere n'aka ndi-orù-gi, ha nēme ya.

¹⁷ Ha awupuwo kwa ego nke anāchọta n'ulo Jehova, ha we nye ya n'aka ndi-nlekọta ahu, na n'aka ndi nēje ozi ahu.

¹⁸ Shefan, bú ode-akwukwọ, we gosi eze, si, Hilkaia, bú onye-nchu-àjà, enyewom otù akwukwọ. Shefan we gua ya n'iru eze.

¹⁹ O rue, m̀be eze nuru okwu nile nke iwu ahu, na ọ dọwara uwe-ya nile.

²⁰ Eze we nye Hilkaia, na Ahaikam nwa Shefan, na Abdon nwa Maika, na Shefan, bú ode-akwukwọ, na Asaia, bú orù eze, iwu, si,

²¹ Jenu, juaram Jehova ase, ju-kwa-ra ndi ọduru n'Israel na nime Juda, bayere okwu nile nke akwukwọ a nke achọtaworo: n'ihì na ọnuma Jehova di uku, bú nke awusaworo ayi,

n'ihì na nna-ayi-hà edebeghi okwu Jehova, ime dika ihe nile si di nke edeworo n'akwukwọ a.

22 Hilkaia, na ndi ahu eze gwara, we jekuru Hulda, bú onye-amuma-nwayi, nwunye Shalum nwa Tokhat, nwa Hasra, onye nēdebe uwe ndi-nchu-àjà; (ma nwayi ahu nēbi na Jerusalem n'obodo nke-abua;) ha we gwa ya okwu otú a.

23 Ọ si ha, Otú a ka Jehova, bú Chineke Israel, siri: Sinu nwoke ahu nke ziri unu biakutem,

24 Otú a ka Jehova siri, Le, M'nēme ka ihe ọjọ biakwasi ebe a, biakwasi kwa ndi bi nime ya, bú nkọcha nile nke edeworo n'akwukwọ ahu nke ha guworo n'iru eze Juda:

25 n'ihì na ha arapuwom, we surere chi di iche iche ọzọ ihe-nsure-ọku nēsì ísì utọ, ka ha we were ọlu nile nke aka-ha kpasuem iwe; ewe wusa ọnumam n'ebe a, agaghi-emenyu kwa ya.

26 Ma eze Juda, onye nēzite unu iju Jehova ase, otú a ka unu gāsì ya, Otú a ka Jehova, bú Chineke Israel, siri: Okwu ndia nke i nuworo,

27 n'ihì na obi-gi di nrò, i we ruru ala n'iru Chineke, m̀be i nuru okwu-Ya nile megide ebe a, megide kwa ndi bi nime ya, i we ruru ala n'irum, dọwa kwa uwe-gi nile, kwa ákwá n'irum; Mu onwem anuwo kwa, ọ bu ihe si n'ọnu Jehova puta.

28 Le, M'gāchikọta gi na nna-gi-hà n'ala-mọ, agāchikọta kwa gi na ndi ọzọ je n'ílì-gi n'udo, anya-gi agaghi-ele kwa ihe ọjọ a nile nke Mu onwem nēme ka ọ biakwasi ebe a, biakwasi kwa ndi bi nime ya. Ha we weghachiri eze okwu.

29 Eze we ziga, chikọta ndi-okenye nile nke Juda na Jerusalem.

30 Eze we rigorue ulo Jehova, ya na ndikom nile nke Juda, na ndi bi na Jerusalem, na ndi-nchu-àjà, na ndi Livai, na ndi Juda nile, site n'onye uku we rue onye ntà; o we gua na nti-ha okwu nile nke akwukwọ ọbụba-ndu ahu nke achọtaworo n'ulo Jehova.

31 Eze we guzo n'ọnođu-ya, ịba ndu n'iru Jehova, ijeso Jehova, na iwere obi-ya nile na nkpuru-obi-ya nile debe ihe nile O nyere n'iwu, na ihe-àmà-Ya nile, na ukpuru-Ya nile, ime okwu nile nke ọbụba-ndu nka nke edeworo n'akwukwọ a.

32 O we me onye ọ bula ahuru na Jerusalem na Benjamin ka o guzo. Ndi bi na Jerusalem we me dika ọbụba-ndu Chineke si di, bú Chineke nke ndi bu nna-ha.

33 Josaia we si n'ala nile nke umu Israel nwere wezuga ihe-árú nile, me ndi nile ahuru n'Israel ka ha fè òfùfè, ọbuná ifè Jehova, bú Chineke-ha, òfùfè. Ubọchi-ya nile ha esighi n'iso Jehova, bú Chineke nke ndi bu nna-ha, wezuga onwe-ha.

ISI 35

Josaia we mere Jehova ememe ngabiga nime Jerusalem: ha we ịue anu ngabiga n'ubochi nke-iri-na-anọ nke ọnwá mbu.

2 O we guzo ndi-nchu-àjà n'ihè-ndebe nile ha, me ka ha di ike ifè òfùfè ulo Jehova.

3 Ọ si ndi Livai, bú ndi nēme Israel nile ka ha ghọta ihe, ndi di nsọ n'ebe Jehova nọ, Tiyeu ịbe nsọ n'ulo ahu nke Solomon nwa Devid, bú eze Israel, wuru; ibu agaghi-adiri unu n'ubu: ubu a fènu Jehova, bú Chineke-unu, na ndi-Ya, bú Israel, òfùfè.

4 Dozi-kwa-nu onwe-unu dika ulo nna-unu-hà si di n'òkè nile unu, dika odide-akwukwọ Devid, bú eze Israel, si di, na dika odide-akwukwọ Solomon nwa-ya si di.

5 Guzo-kwa-nu n'ebe nsọ dika nkewa nile nke ulo nke ndi bu nna umu-nne-unu si di, bú umu ndi Israel, na òkè ulo nna ndi Livai.

6 Ịu-kwa-nu anu ngabiga, do kwa onwe-unu nsọ, dozi-kwa-ra umu-nne-unu ihe, ime dika okwu Jehova, site n'aka Moses, si di.

- ⁷ Josaia we bulie nye umu ndi Israel, bú ndi nile ahuru n'ebe ahu, ìgwè ewu na aturu, bú umu-aturu na umu-ewu, ha nile bu iji chu àjà-ngabiga, ọnu-ọgugu-ha ra ka orú nnù uzọ atọ na nnù iri-na-ise, na nnù oké-ehi asa na ọgu iri: ndia sitere n'àkù eze.
- ⁸ Ndi-isi-ya buli-kwa-ra onyinye-afọ-ofufo nye ndi ahu, bú ndi-nchu-àjà na ndi Livai. Hilkaia na Zekaraia na Jehiel, bú ndi-ndú ulo Chineke, nyere ndi-nchu-àjà nnù ewu na aturu isi na ọgu iri, na ọgu ehi iri-na-isi, iji chu àjà-ngabiga.
- ⁹ Konanaia kwa, na Shemaia na Netanel, bú umu-nne-ya, na Hashabaia na Jeiel na Jozabad, bú ndi-isi nke ndi Livai, buliri nye ndi Livai nnù ewu na aturu iri-na-abua na ọgu iri, na nnù ehi na ọgu ise, iji chu àjà-ngabiga.
- ¹⁰ Ewe dozie òfùfè ahu, ndi-nchu-àjà we guzo n'ebe-nguzo-ha, na ndi Livai n'òkè nile ha, dika ihe eze nyere n'iwu si di.
- ¹¹ Ha we ọue anu ngabiga ahu, ndi-nchu-àjà we wusa ọbara nke ha natara n'aka-ha, ndi Livai we nāḅa akpukpo-ha.
- ¹² Ha we wezuga àjà-nsure-ọku, inye ha dika nkewa nile nke ulo nke ndi bu nna umu ndi Israel si di, iweta ha nso Jehova, dika edeworo ya n'akwukwọ Moses. Otú a ka eme-kwa-ra ehi.
- ¹³ Ha we were ọku sie anu ngabiga dika ikpé-ya si di: ma ha siri ihe nsọ ọzọ nile n'ite, na n'ite isi miri, na n'ite-ofé, būru ha ọakuru umu ndi Israel nile.
- ¹⁴ Emesia ha we doziere onwe-ha, dozi-kwa-ra ndi-nchu-àjà; n'ihì na ndi-nchu-àjà, bú umu Eron, nọ n'isure àjà-nsure-ọku na abuba rue abali: ndi Livai we doziere onwe-ha, dozi-kwa-ra ndi-nchu-àjà, bú umu Eron.
- ¹⁵ Ndi-ọbù-abù, bú umu Esaf, nọ kwa n'ebe-nguzo-ha, dika ihe Devid, na Esaf, na Himan, na Jedutun, bú onye-ọhu-uzọ eze, nyere n'iwu si di; ndi-ọnu-uzọ-ama nọ kwa n'ọnu-uzọ-ama nile ọ bula: ha enweghi ike isi n'òfùfè-ha wezuga onwe-ha, kama umu-nne-ha, bú ndi Livai, doziri ihe nye ha.
- ¹⁶ Ewe dozie òfùfè nile nke Jehova n'ubọchi ahu, ime ememe ngabiga, na isure àjà-nsure-ọku n'elu ebe-ichu-àjà nke Jehova, dika ihe eze, bú Josaia, nyere n'iwu si di.
- ¹⁷ Umu Israel ndi ahuru n'ebe ahu we me ememe ngabiga na mḅe ahu, na ememe achicha ekoghi-eko ubọchi asa.
- ¹⁸ Emeghi kwa ememe ngabiga dika nka n'Israel site n'ubọchi Samuel, bú onye-amuma; ọ dighi kwa eze Israel ọ bula mere ememe ngabiga dika ememe ngabiga ahu nke Josaia mere, ya na ndi-nchu-àjà, na ndi Livai, na Juda na Israel nile ahuru n'ebe ahu, na ndi bi na Jerusalem.
- ¹⁹ ọ bu n'arọ nke-iri-na-asatọ nke ọbubu-eze Josaia ka emere ememe ngabiga nka.
- ²⁰ Mḅe ihe a nile gasiri, mḅe Josaia dozisiri ulo Chineke, Neko, bú eze Ijìpt, rigoro ibuso Kakemish n'akuku Yufretis agha: Josaia we pua izute ya.
- ²¹ O we zigara ya ndi-ozì, sì, Gini ka mu na gi nwekọrọ, eze Juda? ọ bughi imegide gi onwe-gi ka m'biaworo ta, kama ijekuru ulo ahu nke m'nēbuso ha agha: ma Chineke siri ka m'me ngwa: gi onwe-gi ra aka-gi n'ebe Chineke nọ, Onye nọyerem, ka Ọ ghara ibibi gi.
- ²² Ma Josaia esighi n'ebe ọ nọ chigharia iru-ya, kama o nwoghariri onwe-ya ibuso ya agha, ọ geghi kwa nti okwu Neko, bú nke sitere n'ọnu Chineke, o we bia ibu agha nime ndagwurugwu Megido.
- ²³ Ndi-ọḅa-uta we ọa eze, bú Josaia; eze we si ndi-orù-ya, Bubiganum; n'ihì na ọria nāriam nke-uku.
- ²⁴ Ndi-orù-ya we si n'ubọ-ala ahu bubiga ya, me ka ọ nọdu n'ubọ-ala nke-abua nke o nwere, ha we me ka o jerue Jerusalem; o we nwua, elìe ya n'ìlì nna-ya-hà. Juda na Jerusalem nile we ruere Josaia újù.

²⁵ Jeremaia we bùara Josaia abù-ákwá: ndi-abù ndikom na ndi-abù ndinyom nile we nēkwu okwu bayere Josaia rue ta n'abù-ákwá-ha; ha we tiye ha ibu ukpuru n'ebe Israel nọ: ma, le, edewo ha n'akwukwọ abù-ákwá.

²⁶ Ma ihe nile Josaia mere nke fọduru, na ọlu-ebere-ya nile, dika ihe edeworo n'iwu Jehova si di,

²⁷ na ihe nile o mere, nke-mbu na nke-ikpe-azu, le, edewo ha n'akwukwọ ndi-eze Israel na Juda.

ISI 36

Ndi ala ahu we kuru Jehoahaz nwa Josaia, me ya eze n'ọnọdu nna-ya nime Jerusalem.

² Joahaz ịara orú arọ na atọ m̀be ọ malitere ibu eze; o we buru eze ọnwá atọ nime Jerusalem.

³ Eze Ijpt we wezuga ya nime Jerusalem, rie ala ahu nra ọgu talent ọla-ọcha ise na otù talent ọla-edo.

⁴ Eze Ijpt we me Elaiakim, bú nwa-nne-ya, eze Juda na Jerusalem, gugharia ya aha Jehoiakim. Neko we were Joahaz nwa-nne-ya, me ka ọ biarue Ijpt.

⁵ Jehoiakim ịara orú arọ na ise m̀be ọ malitere ibu eze: o we buru eze arọ iri na otù nime Jerusalem: o me ihe jọrọ nọ n'anya Jehova, bú Chineke-ya.

⁶ Nebukadneza, bú eze Babilon, we rigota imegide ya, were ihe ọla eji ke ukwu aụ ke ya aụ, ime ka o jerue Babilon.

⁷ Nebukadneza we chiri ufọdu n'ihe ulo Jehova chibata na Babilon, o tiye ha n'ulo uku ya nime Babilon.

⁸ Ma ihe nile Jehoiakim mere nke fọduru, na ihe-árú-ya nile nke o mere, na ihe achọputaworo imegide ya, le, edewo ha n'akwukwọ ndi-eze Israel na Juda: Jehoiakin nwa-ya we buru eze n'ọnọdu-ya.

⁹ Jehoiakin ịara arọ asatọ m̀be ọ malitere ibu eze: o we buru eze ọnwá atọ na ubochi iri nime Jerusalem: o me ihe jọrọ nọ n'anya Jehova.

¹⁰ Ma n'ọbụba arọ, eze, bú Nebukadneza, ziri, me ka ọ biarue Babilon, ya na ihe nile anāchọsi ike nke ulo Jehova, o we me Zedakaia, bú nwa-nne-ya, eze Juda na Jerusalem.

¹¹ Zedekaia ịara orú arọ na otù m̀be ọ malitere ibu eze: o we buru eze arọ iri na otù nime Jerusalem:

¹² o me ihe jọrọ nọ n'anya Jehova, bú Chineke-ya; o rurughi ala n'iru Jeremaia, bú onye-amuma, onye nēkwu okwu site n'ọnu Jehova.

¹³ Ọzọ kwa, o nupuru isi n'okpuru eze, bú Nebukadneza, onye mere ka o were Chineke nua iyi: o we kwesie olu-ya ike, ịa obi-ya ume, ka ọ ghara ichigharikute Jehova, bú Chineke Israel.

¹⁴ Ndi-isi nile nke ndi-nchu-àjà, na ndi Juda, mekpukwa-ra ihe-nmekpu ri nne, dika ihe-árú nile nke mba ọzọ si di; ha we merua ulo Jehova nke O doro nsọ nime Jerusalem.

¹⁵ Jehova, bú Chineke nke ndi bu nna-ha, we zigara ha ozi n'aka ndi-ozí-Ya, nēbili n'isi-ututu, nēzi kwa; n'ihí na O nwere ọmiko n'aru ndi-Ya na n'ebe ebe-obibi-Ya di:

¹⁶ ha we nēme ndi-ozí Chineke ka ha buru ihe-ọchì, ha nēlèlì kwa okwu-Ya anya, nēme kwa onwe-ha ndi-aghughọ n'ebe ndi-amuma-Ya nọ, rue m̀be ọnuma Jehova lara elu imegide ndi-Ya, rue m̀be ngwọta nādighi.

¹⁷ O we me ka eze Kaldea rigokwasi ha, o we were mma-agha ịue umu-okorobia-ha n'ulo ebe nsọ ha, o nweghi kwa ọmiko n'aru nwa-okorobia, ma ọbu n'aru nwa-aḅoghọ nāmaghi

nwoke, ma-ọbu n'aru okenye, ma-ọbu n'aru onye kara nká: ha nile ka O nyere n'aka-ya.

18 Ihe nile nke ulo Chineke, ihe uku na ihe ntà, na àkù nile nke ulo Jehova, na àkù nile nke eze na ndi-isi-ya; ihe ndia nile ka ọ chibatara na Babilon.

19 Ha we sure ulo Jehova ọku, kwatu kwa m̀bidi Jerusalem, sure kwa ulo-elu-ya nile n'ọku, na ihe-ya nile anāchọsi ike, ibibi ha.

20 O me ndi ọduru site na mma-agha ka ha je biri na Babilon; ha we ghoro ya, gho-kwa-ra umu-ya, ndi-orù rue ọbubu-eze ala-eze Peasia:

21 imezu okwu Jehova nke sitere n'ọnu Jeremaia, rue m̀be ubochi-izu-ike-ya nile ọtisiri ala ahu uto: ubochi nile nke ntọborọ-n'efu-ya ọ kwusiri ọlu, imezu ọgu arọ atọ na iri.

22 Ma n'arọ mbu nke Sairọs, bú eze Peasia, ka okwu Jehova nke sitere n'ọnu Jeremaia we r̀e, Jehova kpọtere mọ nke Sairọs, bú eze Peasia, o we kwusa n'ala-eze-ya nile, ọzọ kwa, o tiyere ya n'odide-akwukwọ, si,

23 Otú a ka Sairọs, bú eze Peasia, siri, Ala-eze nile nke uwa ka Jehova, bú Chineke elu-igwe, nyeworom; Ya onwe-ya me-kwa-ram ka m'buru onye-nlekọta n'iwuru Ya ulo nime Jerusalem, nke d̀i na Juda. Ònye nọ n'etiti unu site na ndi-Ya nile? ka Jehova, bú Chineke-ya, nọyere ya, ya rigo kwa.

For other languages please go to **www.wordproject.org**